

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ.

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Β'.

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1953

ΑΡΙΘ. 6

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ

Εἶναι τώρα σαραντατέσσαρα χρόνια, πού ἀπέθανεν εἰς τὴν Ρωσίαν ἕνας διάσημος ἐφημέριος, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε μίαν μοναδικὴν δημοτικότητα μεταξὺ τῶν ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ὀρθοδόξων Ρώσων, καὶ τοῦτο, κυρίως, μόνον ἀπὸ τὸν τρόπον, πού ἐτέλει τὴν θείαν Λειτουργίαν.

Ὁ ἐφημέριος αὐτὸς ὠνομάζετο πατὴρ Ἰωάννης Σέργιεφ, ἐφημέρευε δὲ εἰς ἕνα ναὸν τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου τῆς ἀπέναντι τῆς Πετροπόλεως νήσου, τῆς Κρονστάνδης, ἐντεῦθεν δ' ἦτο πασίγνωστος εἰς ὀλόκληρον τὸν ρωσικὸν λαὸν ὡς «ὁ πατὴρ Ἰωάννης τῆς Κρονστάνδης». Εἶχε μεγάλην θεολογικὴν μόρφωσιν ὡς διπλωματοῦχος τῆς ἐν Πετροπόλει ὀρθοδόξου θεολογικῆς Ἀκαδημίας, ἦτο συγγραφεὺς πολλῶν θεολογικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα εἶχον μεγίστην διάδοσιν. Ὅταν ἐλειτούργει—καὶ ὁ ναὸς του ἦτο πάντοτε κατάμεστος ἀπὸ κόσμον, πού ἤρχετο ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς Ρωσίας, νὰ τὸν βλέπῃ λειτουργοῦντα—, ὅταν ἐλειτούργει, τὸ ἐκκλησίασμα ἀπεκόμιζε τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι δὲν ἦτο ἄνθρωπος, ἀλλ' αὐτόχρημα ἔνσαρκος ἄγγελος. Τόσον ἁγιοπρεπῆς ἦτο ἡ μεταρσίωσις του ἀπὸ τὰ γῆϊνα καὶ τὰ ἀνθρώπινα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Λειτουργίας του, ὥστε ὀλόκληρον τὸ παρακολουθοῦν τὴν Λειτουργίαν του πληθὸς συνεξυψοῦτο, μὲ τὸ αἶσθημα ὅτι δὲν πατεῖ εἰς γῆϊνον ἔδαφος. Ὀλόκληρος ὁ κόσμος τὸν ἐθεώρει γεμᾶτον ἁγιωσύνην, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε εἰς αὐτὸν ἔτρεχον νὰ ἐξομολογηθοῦν καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἤρκει νὰ ἐγγίσουν μόνον τὸ ράσον του, ὄχι μόνον διὰ νὰ λάβουν καὶ αὐτοὶ μέρος τῆς ἁγιωσύνης του, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ θεραπευθοῦν ἀπὸ ἀσθενείας. Κάθε οἰκογένεια ἐθεώρει ἑαυτὴν τυχερὴν, ἐὰν ἐδέχετο νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ, ὅσοι δὲ ἐμάνθανον μίαν τοιαύτην ἐπίσκεψιν,

«Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ, καὶ γὼ πέμπω ὑμᾶς».
(Ἰωάν. 20, 21)

ἔτρεχαν καὶ μόνον νὰ τὸν ἴδουῖν καὶ νὰ κατορθώσουν νὰ ἀποκόψουν κανένα κομμάτι ἀπὸ τὸ ράσον ἢ τὴν γοῦναν του, ποῦ ἀντελαμβάνοντο κρεμασμένα εἰς τὸν προθάλαμον τοῦ σπιτιοῦ. Ἔτσι, πολλὲς φορὲς, ἔφευγεν ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν χωρὶς ράσο ἢ χωρὶς γοῦναν! Καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ συνωστισμοῦ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ σπιτιοῦ, ποῦ ἐπεσκέπτετο, πολλάκις ἔφευγεν ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς ὑπηρεσίας.

Εἰς σύγγραμμά του μὲ τὸν τίτλον «Σκέψεις περὶ τῆς Λειτουργίας» ἔγραφε σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς :

«Τί ἐν τῇ γῆ μεγαλοπρεπέστερον, συγκινητικώτερον, ζωοπαροχώτερον, ἀπὸ τὴν τέλεσιν τῆς Λειτουργίας; Εἰς αὐτὴν τελεῖται τὸ μέγιστον μυστήριον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος,—τῆς ἐνώσεως τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους... Μεγαλοφώνως, εἰς ἐπήκοον ὄλων, καθ' ὄλον τὸν κόσμον τελεῖται αὐτὸ τὸ μυστήριον... Ἡ ἔννοια τῆς Λειτουργίας: ἵνα πάντες ἐν ὧσιν ἐν Χριστῷ. Εἰς τὴν συμμετοχὴν τῆς συγκαλοῦνται ὅλοι οἱ ἅγιοι, ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ τὴν Θεομήτορα. Μὲ τὸν ἱερέα συνεργάζονται ὅλοι οἱ ἅγιοι καὶ ὅλοι οἱ ἄγγελοι. Ἐκτὸς τούτου, διὰ τῆς Λειτουργίας ἀνανεώνω τὴν ἐν Χριστῷ κοινωνίαν μου μὲ ὅλην τὴν ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίαν. Ὡ Λειτουργία παγκόσμιος καὶ καθολικὴ! Ὡ Λειτουργία ἀληθινὰ θεία καὶ θεοῦσα τὸν ἄνθρωπον, οὐρανία καὶ μεταβάλλουσα τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ γηίνους εἰς οὐρανίους... Εἰς ποίαν ἐγγύτητα πρὸς ἀλλήλους εὐρίσκονται καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς οἱ κάτοικοι, καὶ ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι καὶ ὅλοι ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ὅταν τελῆται ἡ θεία, παγκόσμιος, ὑπερουράνιος, παγκοινωνικὴ Λειτουργία! Θεέ μου, τί ὑπερχαρμόσυνος, ζωοποιὸς κοινωνία! Ὅταν ἡ Λειτουργία τελῆται μὲ εὐλάβειαν καὶ καθαρὰν καρδίαν, δυνάμεθα καὶ πρέπει ἄσφαλῶς νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι δι' αὐτῆς αἰτούμεθα παρὰ τοῦ Θεοῦ ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰ σώματα: ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, υγείαν, σωτηρίαν, τὸ θεῖον ἔλεος, μετάνοιαν, ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου διὰ τοὺς ἥδη ἀναπανθέντας. Ἡ Λειτουργία εἶναι παντοδύναμος καὶ δραστηκωτάτη, διότι λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅποια θυσία προσφέρεται εἰς αὐτήν. Αὐτὸς ὁ Μονογενοῦς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ ὁ Θεὸς δὲν ἐφείσθη τοῦ Μονογενοῦς Του Υἱοῦ δι' ἡμᾶς, πῶς νὰ μὴ μᾶς δώσῃ, μαζὶ μὲ Αὐτόν, καὶ τὰ πάντα; Καθὼς λέγει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;»

«Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς
προσαγάγῃ τῷ Θεῷ».
(Α' Πέτρ. 3, 18)

Ἔτσι ἀντελαμβάνετο ὁ πατὴρ Ἰωάννης τῆς Κρονστάνδης τὴν Λειτουργίαν, ἔτσι καὶ τὴν ἐτέλει. Ἦτο ἀσυνήθης ἡ προφορὰ τῶν ἐκφωνήσεων καὶ τῶν εὐχῶν ἐκ τῶν ἔνδον, ἀπὸ τὰ βάθη τῶν ἐγκάτων του, ἐν ἀμερίστῳ ἀφοσιώσει εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ Λειτουργίᾳ εἶναι ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος, τὸ θῦμα καὶ ὁ ἀρχιερεὺς.

Κάθε Λειτουργίαν, ποὺ ἐτέλει ὁ πατὴρ Ἰωάννης, ἦτο ὡς νὰ τὴν ἐτέλει διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν του, δι' αὐτὸ καὶ κάθε φορὰν ἀπέπνεε, τρόπον τινά, νέαν, νωπὴν χάριν. Ἐξῆς πνευματικῶς ἀπὸ Λειτουργίας εἰς Λειτουργίαν. Ὅλα τὰ λοιπὰ ἦσαν δι' αὐτὸν δευτεροβάθμια, δὲν κατεκυρίευσεν τὴν ψυχὴν του, γεμάτην μόνον ἀπὸ Λειτουργίαν. Μεθ' ἐκάστην Λειτουργίαν ἡ διάθεσις του, οἱ λόγοι του, ἡ ὄλη του διαγωγὴ σὰν νὰ ἐβεβαίωσαν, ὅτι τὸ πᾶν εἰς τὸν κόσμον δι' αὐτὸν ἦτο ἡ Λειτουργία.

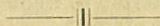
Αὐτὰς τὰς ἐντυπώσεις ἀπεκόμιζον ὅσοι τὸν ἔβλεπον λειτουργοῦντα, ὅσοι τὸν ἤκουον ὁμιλοῦντα καὶ ὅσοι ἱερεῖς συνέπιπτε νὰ συλλειτουργοῦν μαζί του.

Ὁ καὸς του εἶχε γίνει παρρωσικὸν προσκύνημα. Παντοῦ ἐπροφέρετο τὸ ὄνομά του μὲ βαθεῖαν εὐλάβειαν. Ἐπ' ὀνόματί του ἐστέλλοντο παντοῖαι χρηματικαὶ προσφοραὶ, μὲ τὰς ὁποίας ἴδρυνεν ἢ ἐπεχορήγει διάφορα κοινωφελῆ ἰδρύματα διὰ τοὺς πτωχοὺς, τοὺς ἀρρώστους, τὰ ὄρφανά, τοὺς γέροντας, τὰς ἀπόρους χήρας.

Καὶ ὅταν ἀπέθανε, συνεκινήθη βαθύτατα ὀλόκληρος ἡ Ρωσία, ἔκτοτε δὲ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ρωσικὴν συνείδησιν ζῆ ὡς ὄνομα ἑφημερίου ἁγίου.

Ἐν σύγγραμμά του, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, ἔχει πρὸ πολλοῦ μεταφράσει ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Σεβασμιώτατος Μιχαήλ.

Γ. Π.

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΕΝ ΤΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Β.

Μεταχειριζόμενος ὁ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας τὴν δύναμιν τοῦ λόγου ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν, τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ὀφείλει ν' ἀπαντῆ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐποικοδομῶν τὸν λαὸν ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς εὐσεβείας, διδάσκων αὐτὸν

«Ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπὸ ἡμῶν μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ».
(Φιλιπ. 2, 8)

τί πρέπει νά πιστεύη καί πῶς πρέπει νά ζῆ, ἐξεγείρων αὐτὸν εἰς τὴν μετὰ ζήλου ἐκπλήρωσιν τῶν διδασκομένων. Πᾶν ὅ,τι κηρύττει ὀφείλει νά ἔχη ὄντως ἐποικοδομητικὴν σημασίαν διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καί νά ἐκπηγάξη ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, νά μὴ εἶναι ξύλον, χόρτος, καλάμη, ἀλλὰ χρυσός, ἄργυρος, λίθος τίμιος (Α' Κορ. 3,12. 13). Ἐν τῷ μεγάλῳ ἔργῳ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου ὀφείλει ὁ ἱερεὺς νά ἐντείνῃ πάσας τὰς δυνάμεις τοῦ νοῦς αὐτοῦ, τῆς μνήμης, τῆς φαντασίας, τῆς εὐγλωττίας, μὴ δολῶν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶν ἑαυτὸν πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (Β' Κορ. 4,2). Ὅμοίως δὲ τοῖς Ἀποστόλοις δεόν νά θεμελιοῖ τὴν διδασκαλίαν ἐπὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὴ κηρύττων ἰδίαν διδασκαλίαν, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ, νά ἐνισχύῃ τὴν εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ πίστιν τῶν ποιμαινομένων καί εἰσάγῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν στενὴν ἐπικοινωνίαν. Ἀλάθητος δὲ φύλαξ τῆς τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας εἶναι ἡ ὀρθόδοξος ἀγία, ἀποστολικὴ καὶ καθολικὴ Ἐκκλησία, στυλὸς καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας. Ὅθεν, ὁ ἱερεὺς δεόν νά ἐκθέτῃ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σφωζομένην καθαρὰν καὶ ἀνόθευτον διδασκαλίαν. Ἐκ τῆς Ἐκκλησίας νά παραλαμβάνῃ καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν νά χρησιμοποιῇ τὴν ἀντικειμενικὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ, διότι μόνον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σφύεται αὕτη. Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἐμψυχωμένης ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οἱ δὲ ἱερεῖς δὲν δύνανται νά ὦσιν ἀνώτεροι τῆς Ἐκκλησίας, εἰσὶ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ μέλη, ὄργανα αὐτοῦ καὶ οὐχὶ τὸ ὅλον σῶμα, ἐπομένως ὀφείλουσι νά μεταδίδωσι τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Κριτήριον τῶν διδασκομένων ὑπ' αὐτοῦ ὀφείλει νά εἶναι ἡ ὀρθοδοξία, ἣτις ἐπὶ τῶν δογμάτων καὶ τῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας ἐδράζεται, ἐπομένως τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου δεόν νά εἶναι «ἐκκλησιαστικόν». Πᾶς ἱερεὺς, ὡς ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὀφείλει νά σπουδάξῃ ὅπως παραστήσῃ ἑαυτὸν δόκιμον τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὰς βεβήλους κενοφωνίας περιεστάμενος (Β' Τιμ. 2,15.16), ἀποφεύγων πᾶσαν κατ' ἄχρησιν καὶ καπηλείαν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μ. Βασιλείου (Π. 35,458) καὶ δὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου, λέγοντος «οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ λοιποὶ, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον τοῦ Θεοῦ λαλοῦμεν» (Β' Κορ. 2,17).

«Καὶ τέλος ὡθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἰτίως σωτηρίας αἰωνίου».
(Ἐβρ. 5, 10)

Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι εὐγλωττία τῆς ζωῆς καὶ οὐχὶ τῶν κενῶν λέξεων, ὡς ὀρθῶς ἐλέχθη ὑπὸ τινος τῶν νεωτέρων κηρύκων. Καὶ ἡ εὐγλωττοτάτη δ' ἑξωτερικῶς ὁμιλία, ἔσπερημένη τῆς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς δυνάμεως, εἶναι οἰκτρὰ κενολογία, ὁμοιάζει πρὸς νέφος ὀγκῶδες, τὸ ὁποῖον διέρχεται ἀνωθεν τῶν κεφαλῶν τῶν ἀκροατῶν, χωρὶς νὰ ρίψη οὐδὲ σταγόνα βροχῆς. Εἶναι φρικτὸν νὰ ὁμιλῇ τις περὶ ἀληθείας, ἡ ὁποία δὲν εἰσέδυσεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει οὐδεμίαν δύναμιν δύναται νὰ παράσχη ἡ εὐγλωττία εἰς τὸν λόγον, ὀρθῶς δ' ἐπίσης ἐλέχθη, ὅτι οὐδεὶς δύναται ν' ἀπαγγείλῃ καλὴν ὁμιλίαν, ἐὰν προηγουμένως δὲν αἰσθανθῇ αὐτὴν ὀλόκληρον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ὁ ἱερεὺς ὀφείλει νὰ εἶναι «προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ» (Λουκ. 24,19), διότι ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, διδάσκει τὸν λαόν. Ὡς δὲ λέγει ὁ Ἱερώνυμος, «τὰ χεῖλη, ἡ χεῖρ, ἡ καρδία τοῦ ἱερέως τοῦ Χριστοῦ δέον νὰ εὐρίσκωνται ἐν πλήρει συμφωνίᾳ πρὸς ἄλληλα». Τὸ κηρυττόμενον, δέον νὰ εἶναι περιίσσευμα τῆς καρδίας (Ματθ. 12,34. Λουκ. 6,45), ὅθεν ὁ ἱερεὺς δὲν πρέπει νὰ ὁμιλῇ πρὸς χάριν καὶ ἀρέσκειαν τῶν ἀκροατῶν ἢ πρὸς δόξαν καὶ ἔπαινον ἑαυτοῦ, οὐδὲ νὰ μετασηματίζεται εἰς κύμβαλον ἀλαλάζον καὶ χαλκὸν ἠχοῦντα διὰ τερθρείας λόγου. Ἄλλ' ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ διδάσκων τὸν ζῶντα λόγον, δέον ν' ἀποβαίῃ «ὄργανον ἡδύφθογον καὶ Θεῶ καὶ ἀνθρώποις εὐάρμοστον» (Π. 78,549).

Ὡστε ἡ ρητορικὴ τέχνη εἶναι ὅλως τί δευτερεῖον, οὐδ' ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου ἐξ αὐτῆς, ὡς ὁ Ἄπ. Παῦλος ὑπεδείκνυεν, ἐπιστέλλων τοῖς Κορινθίους «καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνους σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως» (Α'. Κορ. 2,4), τὰ ἐξῆς δ' ἐπέστειλε καὶ τοῖς Θεσσαλονικεῦσιν, ἅτινα πᾶς ἀληθῆς ἱερεὺς καὶ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας δέον νὰ ἔχη ὡς γνώμονα θεοχάρακτον ἐν τῇ ποιμαντορικῇ καθόλου δράσει, καὶ δὴ ἐν τῷ κηρύγματι τοῦ θείου λόγου: «Ἡ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης ἢ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ, ἀλλὰ, καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ Εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῶ, τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς· οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν, οὔτε

«Καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεῖς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασί ποτε».
(Α' Πέτρ. 3, 10)

ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ Ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα. Οὕτως ἰμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε. Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεός, ὡς ὁσίως καὶ ἀμέμπτως καὶ δικαίως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· καθάπερ οἴδατε ὡς ἓνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ, τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν» (Α' Θεσσαλον. 2, 3-13).

Διὰ τῶν ἀνωτέρω ὑπέδειξε θαυμασίως ὁ Ἀπόστολος ὑπὸ τίνων ἐσωτερικῶν διαθέσεων πρὸς τὸ πνευματικὸν ποίμνιον δέον νὰ διακατέχεται ὁ κήρυξ τοῦ θείου λόγου καὶ πῶς νὰ ἐπιτελῆ τὸ μέγα τοῦτο καὶ ὑψηλὸν ἔργον, ὅπερ δὲν εἶναι ἐπίπλαστόν τι ρητορικὸν ἀσχόλημα, ἀλλ' ἀβίαστος ἐκχυσις καὶ ἐκδήλωσις τοῦ ἐσωτερικοῦ, θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ αὐτοῦ περιεχομένου, τῶν στοχασμῶν αὐτοῦ καὶ πόθων, τῆς ἐνθέρμου αὐτοῦ πρὸς τὸ ποίμνιον μέχρις αὐτοθυσίας ἀγάπης. Τὸ περιεχόμενον τοῦ κηρύγματος τοῦ ἱερέως εἶναι ἡ οὐσία τῆς ρητορείας αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ ὁ ἑξωτερικὸς τοῦ λέγειν τρόπος· ὡς καρπὸς τῆς καρδίας αὐτοῦ τὸ κήρυγμα δέον νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοῦ ζωὴ, νὰ διέρχεται, οὕτως εἰπεῖν, διὰ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ καὶ νὰ προσλαμβάνη τὴν εἰδικὴν μορφήν τῶν πεποιθήσεων αὐτοῦ.

Ὅρθως δὲ παρατηρήθη ὅτι τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα οὐδέποτε ἦτο μόνον ἀπλῶς ἀντικειμενικὴ ἐκθεσις τῶν πιστευτέων καὶ πρακτέων, ἀνεξαρτήτως τοῦ προσώπου καὶ τῆς ἐσωτερικῆς συμμετοχῆς τοῦ κήρυκος. Ἐξ ἐναντίου, ἅπαντα τοῦ διδάσκοντος ἡ προσοχὴ ἐστρέφετο, οὐχὶ εἰς τὸ ὑλικόν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ομιλίας, ἀλλ' εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῶν ἀκροατῶν κατάστασιν, ἡ δὲ δύναμις τοῦ λόγου ἀπέρρεεν ἐκ τῶν πεποιθήσεων καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀκροατὰς διαθέσεως τοῦ λέγοντος. Τοιοῦτον ἦτο, πρὸ παντός, τὸ κήρυγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἔπειθεν, οὐχὶ κυρίως δι' ἀποδείξεων, ἀλλὰ διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τῆς ἀπαυγαλίστου τὴν ἀπόλυτον ἀληθειαν προσωπικότητος αὐτοῦ. Οὕτως ἐδίδασκον καὶ οἱ Ἀπόστο-

«Οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ἄδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν».
(Πράξ. 2, 31)

λοι, οὕτω καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ δὲ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Συνφρὰ τούτοις ὁ ἱερεὺς, καλῶς γινώσκων τὸ ποιμνιον αὐτοῦ ὡς καλὸς ποιμὴν καὶ οὐχὶ μισθωτὸς καὶ ξένος πρὸς αὐτό, καλῶς ἐκμελετήσας καὶ μαθὼν τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ καὶ ἠθικὴν κατάστασιν, μηδὲ ἀπομακρυνόμενος αὐτοῦ κατὰ τόπον καὶ χρόνον, ὀφείλει νὰ ὁμιλῇ περὶ ζητημάτων οὐχὶ ἀφηρημένων, ἀλλὰ θεικῶν καὶ ἀναφερομένων εἰς τὰς πραγματικὰς τοῦ ποιμνίου ἀνάγκας, νὰ ὁμιλῇ πάντοτε διὰ τῆς καρδίας καὶ πρὸς τὴν καρδίαν τῶν ἀκροατῶν ν' ἀπευθύνηται, ζητῶν νὰ ὑπεισδύσῃ εἰς αὐτὴν καὶ παραγάγῃ ἐν αὐτῇ τὸν πόθον τῆς ἠθικῆς τελειώσεως, διὰ τῆς ἐπιτελέσεως τῶν θείων ἐντολῶν καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς προερχομένης εὐχαριστήσεως. Λαλῶν ὁ ἱερεὺς πάντοτε ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας αὐτοῦ, ἀποκαλύπτων τὰ ρήματα τῆς αἰωνίου ζωῆς, τοὺς θησαυροὺς τῆς θείας τοῦ χριστιανισμοῦ διδασκαλίας, ἃς μὴ ζητῇ κυρίως ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ν' ἀποδείξῃ δογματικὰς ἀληθείας, ὅπερ ἐξ ἄλλης θέσεως καὶ ὑπὸ ἄλλους ὄρους δύναται νὰ πράξῃ, ἀλλὰ ν' ἀναπτύξῃ καὶ ἐξηγήσῃ τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας, νὰ παραστήσῃ ἐναργῶς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν σημασίαν, νὰ πείσῃ τοὺς ἀκροατὰς περὶ τῆς ἀπολύτου πρὸς σωτηρίαν ἀνάγκης τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἐν τῷ βίῳ, νὰ διαγράψῃ, διὰ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, τὴν σημασίαν τοῦ παρόντος ἐφημέρου βίου, ὡς πληροῦντος μέγιστον σκοπὸν μόνον ἐν συνδέσμῳ πρὸς τὴν ἐν τῷ Θεῷ αἰωνίαν ζωὴν, μόνον διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἐφαρμογῆς καὶ ἐκφάνσεως τοῦ ἠθικοῦ νόμου.

Οὕτω, λοιπόν, ὁ ἱερεὺς ὡς «τοῦ λόγου τὴν διακονίαν ἐγκειρισμένος», διὰ τοῦ κατ' ἐξοχὴν πρακτικοῦ ἠθικοῦ αὐτοῦ κηρύγματος, ἀποβαίνει μεγάλη ἀναπλαστικὴ ἐν τῇ κοινῳίᾳ δύναμις. Αἱ ὑπ' αὐτοῦ κηρυττόμεναι ἀλήθειαι, δὲν ὑφίστανται μόνον ἀντικειμενικῶς, ὡς θεωρίαι, ἃς δύναται μὲν καλῶς νὰ γινώσκῃ, ἀλλ' ὧν τὴν οὐσίαν δὲν ἐννοεῖ καὶ ἐξ ὧν οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ ἀκροαταὶ αὐτοῦ ὠφελοῦνται, ἀλλ' εἶναι προσωπικὸν αὐτοῦ καὶ ὑποκειμενικὸν κεφάλαιον, πνεῦμα καὶ ζωὴ (Ἰωάν. 6,63), μεγάλη καὶ ἀκαταγώνιστος δύναμις. Ταύτην τὴν δύναμιν, μετὰ τῆς ἀκραδάντου πίστεως εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἀκροατῶν ἐπενέργειαν τῆς διδασκαλίας τοῦ θείου λόγου (Ἦσ. 55,11), χρησιμοποιεῖ εἰς οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν, εἰς δόξαν Θεοῦ, εἰς καύχημα τῆς Ἐκκλησίας (Π. 49,105). Διδάσκων καὶ νοουθετῶν μετὰ παρ-

«Ὁν ὁ Θεὸς ἀνέστησε λύσας τὰς ὀθῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτόν».
(Πράξ. 2, 24)

ρησίας (Π. 62,666), προτρέπων ἢ ἐλέγχων, «μὴ ὡς δοριζόμενος, μὴ ὡς ἀπεχθανόμενος, μὴ ὡς ἐχθρὸν εὐρηκῶς, ἀλλ' ὡς φιλῶν, ἀλλ' ὡς συναλγῶν, ὡς πενθῶν, ὡς τηκόμενος» (Π. 62,651.632) μετὰ συνέσεως μεγίστης, ἐξ ἀγνῆς πάντοτε προθέσεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ ποιμνιον (Π. 32.233), ἀποκτᾷ ὁ ἱερεὺς τὸ κήρυγμα μέσον θαυμασιώτατον καὶ τρόπον ἄριστον ἐπιτυχοῦς, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἐπιτελέσεως τῶν ποιμαντικῶν αὐτοῦ καθηκόντων (Β'. Κορ. 3,4). Τούτου ἕνεκα καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τοὺς Ἀποστόλους, ἰδιαζόντως μεγίστην ἐν τῇ ποιμαντικῇ διακονίᾳ ἀνέγραψαν τὴν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, αὐτοὶ πρότυπα ἀπαράμιλλα ἀναδειχθέντες κηρῶν καὶ διδασκάλων.

Τούτους ἐκμιμούμενος ὁ ἱερεὺς εἶτε, κατὰ τὴν ὁμιλητικὴν ἀπέριττον καὶ ἀνεπιτήδευτον τέχνην, διδάσκων, ὡς ἐκεῖνοι θὰ ἐδίδασκον ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, εἶτε κατὰ τὴν ἄπειρον αὐτῶν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸ ὕψιστον τοῦτο ποιμαντικὸν καθῆκον, ὀφείλει νὰ καταστήσῃ αὐτὸ κύριον μέλημα, ἐπιμελῶς πάντοτε προπαρασκευαζόμενος πρὸς αὐτό, οὐδέποτε δὲ τυχαίως καὶ ἀνετοιμίως, ἐκτὸς ἐν ἐκτάκτῳ μόνον περιστάσει, ὁμιλῶν. Ὁ μέγας Βασίλειος συνιστᾷ εἰς τὸν ἱεροκήρυκα «προεξετάσαντα ἐν ἑαυτῷ οὖτω δημοσιεῦειν τὸν λόγον» (Π. 32,224. 30,209). Διδάσκων δὲ διηνεκῶς καὶ ἀπαραλείπτως ὁ ἱερεὺς, ὁμοίως τῷ Ἀποστόλῳ Παύλῳ, ὅστις ἡμέρας καὶ νυκτὸς οὐκ ἐπαύετο μετὰ δακρύων, δημοσίᾳ ἢ κατ' ἴδιαν, ἕνα ἕκαστον τῶν πιστῶν νοουθετῶν (Π. 20,31), ὡς ἔχη πάντοτε ὡς γνώμονα καὶ κανόνα τὸ παράδειγμα αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας.

ΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Α'.

Πᾶς τις ἐννοεῖ, ὅτι, προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ ἡ ὑψ' ἑνὸς ἐκάστου ἐφημερίου ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου τελουμένη πνευματικῇ διακονίᾳ, εἶναι ἀνάγκη ὅπως ἀναπτυχθῇ ἄμεσος παρ' αὐτοῦ μετὰ τῶν πιστῶν τῆς ἐνορίας αὐτοῦ ἐπικοινωνία. Δι' αὐτῆς δημιουργεῖται πνευματικὸς δεσμὸς μεταξὺ ποιμένων καὶ λογικῶν προβάτων, τὴν σωτηρίαν τῶν ὁποίων ἀνέθεσεν αὐτῷ ἡ Ἐκκλησία. Τὸ καθῆκον, ἐπομένως, τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἐπιβάλλει

«Καὶ ἰδοὺ σεισμός ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον...» (Ματθ. 28, 2)

τὴν διαρκῆ καὶ ἄμεσον μετ' αὐτῶν ἀναστροφὴν τοῦ ἑφημερίου.

Ἡ ἀπὸ τοῦ ναοῦ μόνον ἐξαγγελία τῶν ἀρχῶν τῆς πίστεως δὲν ἀρκεῖ ἵνα φέρῃ τὴν σωτηρίαν ὅλων τῶν ψυχῶν. Καὶ τοῦτο διότι, ὡς γνωστόν, δὲν ἐκκλησιάζονται τακτικῶς πάντες οἱ χριστιανοὶ μιᾶς ἐκάστης ἐνορίας καὶ μάλιστα εἰς τὸν ἐνοριακὸν αὐτῶν ναόν. Ἀλλαχοῦ, ὅπου τὸ ὀρθόδοξον στοιχεῖον εἶναι μειονότης, εἶναι ἴσως εὐκολωτέρα ἢ παρακολούθησις τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν καὶ γενικῶς τῶν μελῶν τῆς ὀρθοδόξου παροικίας ὑπὸ τοῦ ἑφημερίου, λόγῳ τῶν μεταφορικῶν μέσων, ἅτινα ἔχει πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν του, παρ' ἡμῖν, ὅμως, ἔνθα τοῦτο εἶναι τὸ πολυπληθέστερον καὶ ἐπικρατέστερον, ἢ μετὰ τῶν πιστῶν γνωριμία καὶ ἐπικοινωνία τοῦ κληρικοῦ ἀπαιτεῖ τὴν ἀνάπτυξιν ὀλοκλήρου προγράμματος ἀποστολικῆς κινήσεως καὶ ἐργασίας. Ἐξ ἄλλου, οὔτε ὁ διατιθέμενος κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας χρόνος ἐπιτρέπει πάντοτε τὴν μεθ' ἐνὸς ἐκάστου καλὴν γνωριμίαν καὶ ἀναστροφὴν. Καὶ ναὶ μὲν ὁ καλὸς ποιμὴν δράττεται πάντοτε πάσης εὐκαιρίας, ὅπως ἐργασθῆ καταλλήλως καὶ συνάψῃ σύνδεσμον τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου του μετ' αὐτοῦ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, οὐχ ἤττον ὅμως τοῦτο ἐπιτυγχάνει καλύτερον, ἐπισκεπτόμενος τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐνορίας αὐτοῦ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Χωρὶς γὰρ ὑποτιμᾶται ὁ τρόπος τῆς λοιπῆς αὐτοῦ ποιμαντικῆς διακονίας, πειράται διὰ τῶν ἐπισκέψεων αὐτοῦ γὰρ δημιουργήσῃ τὴν ἐνότητα εἰς τὴν μικρὰν ποιμνὴν τῆς ἐνορίας αὐτοῦ καὶ γὰρ ὑποβοηθήσῃ τὴν ὄλην ἐν αὐτῇ σωτηριώδη αὐτοῦ ἀποστολήν, ὥστε ἡ ἐνορία αὐτοῦ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως γὰρ παρουσιάζῃ τὴν ζῶσαν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ ταῦτα, αἱ ἐπισκέψεις τοῦ ἑφημερίου εἶναι ἐν τῶν κυρίων καὶ σοβαρῶν μέσων τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἐργασίας.

Ἐφεξῆς ἐκθέτομεν ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις τελεῖ ταύτας ὁ ἱερεὺς, τοὺς ἐπιδιωκόμενους ὑπ' αὐτοῦ κατ' αὐτὰς σκοποὺς καὶ τὰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας μετὰ μεγαλυτέρας εὐχρησίας ἐπισκέπτεται τοὺς ἐνορίτας αὐτοῦ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν.

1. Προϋποθέσεις τῶν ἐπισκέψεων τοῦ ἑφημερίου: Βασικὴ προϋπόθεσις πάσης τοῦ ἑφημερίου ἐνεργείας καὶ πράξεως ἐν τῷ ἀμπελώνι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὅσα ὁ Κύριος ὑπέδειξε περὶ σωτηρίας ψυχῶν ἐν τῇ παραβολῇ τοῦ καλοῦ ποιμένος. Ἐκ τῆς πατρικῆς ἀγάπης τοῦ ποιμένος προέρχεται ἡ γνῶσις τῶν προβάτων καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν ἀναγνώρισις καὶ πιστὴ ἀκολούθησις τοῦ ποιμένος αὐτῶν «καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν» (Ἰωάν.

«Καὶ λίαν πρῶτ' τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται [αἱ μυροφόροι γυναῖκες] ἐπὶ τὸ μνημεῖον.»
(Μάρκ. 16, 2)

10, 4). Τοῦτο σημαίνει, ὅτι, ἵνα ἐπακολουθήσῃ πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ σωτηρία ψυχῶν, δεόν ἀπαραιτήτως ὅπως προηγήθη στενὴ σχέσις ποιμένος καὶ ποιμνίου. Τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ πάντοτε εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ καθ' οἷον ὅποτε πνευματικὸν τρόπον ἐνεργείας τοῦ ποιμένος, ἰδίᾳ, ὁμως, ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀμέσου ἐπικοινωνίας καὶ ἀναστροφῆς αὐτοῦ μετὰ τῶν πνευματικῶν τοῦ τέκνου. Ὁ ἀληθὴς ποιμὴν, ὡς εἶπεν ὁ Χριστός, «τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά» (Ἰωάν. 10, 3), ὅπερ δηλοῖ μακρὰν προεργασίαν τοῦ ἱερέως ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν χριστιανῶν τῆς ἐνορίας αὐτοῦ. Εἰς αὐτήν, λοιπόν, τὰ μέγιστα συμβάλλουσι αἱ κατ' οἶκον ἐπισκέψεις τοῦ ἐφημερίου.

Αὗται δὲν εἶναι ἀπλῶς μέρος εὐρυτέρας τινὸς ἐργασίας τοῦ ἐφημερίου, δυναμένης ἔστιν ὅτε, ἕνεκα ἄλλων ἀπασχολήσεων τοῦ ἱερέως, νὰ παραλείπεται ἄνευ ζημίας τινὸς τῆς ὅλης ποιμαντικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἀλλὰ στοιχειῶδες καθήκον καὶ ὑποχρέωσις αὐτοῦ, συμφῶνως πρὸς ὅσα, καταστάς πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας, ἀνέλαθεν. Ἀλλοίμονον δέ, ἐὰν τυχὸν ἐπαναπαυθῆ εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν ἐκκλησιαζομένων μόνον πιστῶν ἢ τῶν δεχομένων αὐτὸν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, χάριν τῆς τελέσεως ἁγιασμοῦ κ.λ.π. Ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἄνευ τῶν τακτικῶν τοῦ ἐπισκέψεων πρὸς πάντας τοὺς ἐνορίτας αὐτοῦ καὶ τῆς διαρκοῦς μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνίας, θὰ παραμένῃ ξένος ἐν τῇ ἐνορίᾳ καὶ ἀγνοούμενος, παρὰ τὴν λοιπὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ναῷ ἐργασίαν. Παρῆλθε πλέον ἢ ἐποχῆ, καθ' ἣν μένων ἐν τῷ ναῷ, ἐκάλει τοὺς πιστοὺς εἰς σωτηρίαν· αἱ σύγχρονοι περιστάσεις καὶ αἱ συνθήκαι τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, οἱ ὑφιστάμενοι πάντοτε πνευματικοὶ καὶ ἡθικοὶ κίνδυνοι, αἱ προπαγάνδαι τῶν ἑτεροδόξων καὶ ἡ πανταχόθεν ἐκδηλουμένη ἀντίδρασις τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς κακίας ἀπαιτοῦσιν, ὅπως ἐξέλθῃ οὗτος τοῦ ναοῦ καὶ προβῇ εἰς ἀναζήτησιν τῶν προβάτων αὐτοῦ.

Τὴν μεθ' ἐνὸς ἐκάστου πιστοῦ χριστιανοῦ τῆς ἐνορίας ἄμεσον ἐπικοινωνίαν καὶ καλὴν γνωριμίαν τοῦ ἐφημερίου λαβὼν ὑπ' ὄψιν ὁ νομοθέτης, ἀπαιτεῖ τὴν παρ' αὐτοῦ πιστοποιήσιν καὶ διακρίβωσιν τῆς προσωπικῆς καὶ λοιπῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως παντὸς ἐνορίτου αὐτοῦ. Πᾶν ὅ,τι ὑπευθύνως καὶ ἐνυπογράφως οὗτος βεβαιοῖ, ἀποτελεῖ, ὡς γνωστόν, διὰ τε τὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς τὴν κυριωτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν πηγὴν γνώσεως τῆς ἀληθείας. Δηλαδή, ὑποτίθεται ὅτι ὁ ἐφημέριος, ὡς πνευματικὸς

«Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ».
(Λουκ. 24, 3)

πατήρ, τελεί ἐν γνώσει τοῦ κατ' ἰδίαν βίου παντὸς ἐνορίτου αὐτοῦ.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ἐφημερεύει οὗτος μικρὰς τινος ἐνορίας χωρίου ἢ κωμοπόλεως, οἱ τρόποι συνάψεως γνωριμίας καὶ ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν χριστιανῶν εἶναι ἀπλούστεροι καὶ εὐκολώτεροι, ἀφοῦ ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῦ ἱερέως καὶ ἡ μετ' αὐτῶν ἀναστροφή παρέχει αὐτῷ τὰς πρὸς τοῦτο εὐκαιρίας, προκειμένου ὁμως περὶ ἐφημερίων ναῶν πόλεων, τὸ πρᾶγμα καθίσταται δυσχερέστερον, λόγῳ τῆς εὐρείας ἐκτάσεως τῶν ἐνοριῶν, τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἐπαγγελματικοῦ βίου τῶν ἐνοριτῶν καὶ τῶν ἄλλων συνθηκῶν τῆς ζωῆς τῶν πόλεων. Ἐκαστος, λοιπόν, ἐφημέριος ἀναλόγως τῆς θέσεως ἐν ἣ εὐρίσκεται ἡ ἐνορία αὐτοῦ, τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τῶν ἐνοριτῶν αὐτοῦ, τῶν ἐπικρατουσῶν παρ' αὐτοῖς ἀντιλήψεων καὶ ἐθίμων, προσαρμόζει τὸ πρόγραμμα τῆς δράσεως αὐτοῦ συμφῶνως πρὸς τὸ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου: «τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω» (Α' Κορ. 9, 22).

Τὸ μέτρον τῆς διὰ τῶν ἐπισκέψεων ἐφημεριακῆς ἐνεργείας εἶναι σοβαρώτατον καὶ λεπτότατον, ἀπαιτοῦν ἐκ μέρους τοῦ ἱερέως μεγίστην προσοχὴν, ἵνα μὴ, ἀντὶ ψυχικῆς ὠφελείας, πρόξενος ζημίας γίνῃ. Διό, πρὸ πάσης ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτοῦ ἐξορμήσεως, ὀφείλει πᾶς ἱερεὺς νὰ ψυχολογῇ πρῶτον καλῶς πρόσωπα καὶ καταστάσεις καὶ κατόπιν νὰ ἐνεργῇ. Ἐπειτα, ὅ,τι εἰς ἐφημέριος ὑπηρετῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐνορίαν ἐφαρμόζει ἐν προκειμένῳ, δὲν ἔμπορεῖ ἕτερος νεωστὶ καταστάς τοιοῦτος ἐν ἄλλῃ τινὶ ἐνορίᾳ πόλεως νὰ ἐκτελῇ πιστῶς. Τοῦτο δὲ καθ' ὅτι, ἄλλοι μὲν τῶν χριστιανῶν δέχονται εὐχαρίστως τὰς ἐπισκέψεις τοῦ ἱερέως καὶ τιμῶσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἕτεροι δὲ ὑποπτεύονται αὐτὸν καὶ πλεῖστα ὅσα ὑποθέτουσιν εἰς θάρος αὐτοῦ, ἐπειδὴ διαφέρει ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἢ νοοτροπία καὶ ἡ ψυχολογία τοῦ λαοῦ. Εὐκόλως δύναται τινες νὰ ὑποθέσωσιν, ὅτι ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας αὐτῶν ἐπισκέπτεται αὐτοὺς δι' ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος. Διὰ ταῦτα, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ μετατρέπη τὸ ποιμαντικὸν τοῦτο μέσον δράσεως εἰς μέσον βιοποριστικόν. Καὶ ὁσάκις μὲν προσκαλεῖται ὑπὸ τῶν χριστιανῶν διὰ τὴν τέλεσιν ἀκολουθιῶν, ὀφείλει, βεβαίως, ὅπως μεταβαίῃ εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν καὶ ἀποδεχόμενος εὐχαρίστως πᾶν τὸ ὑπ' αὐτῶν προσφερόμενον, οὐχὶ ὁμως νὰ περιέρχεται τὰς οἰκίας τῶν ἐνοριτῶν πρὸς ἀναζήτησιν ἁγιασμῶν,

«Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις».
(Λουκ. 24, 4)

διότι ἡ τοιαύτη διαγωγή καταβιβάζει τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα εἰς ἐπάγγελμα καὶ προσβάλλει τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἱερέως. Οὕτε πάλιν θ' ἀρκῆται εἰς τὰς καθ' ἑκάστον μῆνα γινομένας ἐπισκέψεις ἐπὶ σκοπῷ τελέσεως ἀγιασμοῦ, καθ' ὅσον τὸ τοιοῦτο δὲν πληροῖ τοὺς σκοποὺς, τοὺς ἐπιδιωκομένους διὰ τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἐργασίας αὐτοῦ. Ἐπιτρέπεται ν' ἀγνοῇ ὄλους τοὺς ἄλλους, τοὺς μὴ προσκαλοῦντας αὐτὸν πρὸς τέλει ἐκκλησιαστικῆς τινος ἀκολουθίας, εἴτε ἕνεκεν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτῶν λόγων, εἴτε λόγῳ ψυχρότητος καὶ ἀδιαφορίας πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, εἴτε, τέλος, ἕνεκα πνευματικῆς τινος τούτων πτώσεως; Ἐνεκα τίνος σοβαρᾶς αἰτίας θ' ἀπαλείψῃ τοὺς ὁ ἐφημέριος ἐκ τοῦ ἡμερησίου ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ προγράμματος καὶ θὰ περιορισθῇ εἰς μόνους τοὺς δεχομένους αὐτὸν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, χάριν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν; Εἶναι ἢ δὲν εἶναι πνευματικά του τέκνα καὶ ἐκεῖνοι; Ἀσφαλῶς δὲ θὰ κληθῇ κάποτε ὑπὸ τοῦ Κυρίου νὰ δώσῃ λόγον δι' ὅλας τὰς ψυχὰς τοῦ ποιμνίου του καὶ συνεπῶς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ θρησκευόντα μόνον πρόσωπα, ἢ τὰ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν λαόν. Τὰ πνευματικά δίκτυά του ὁ καλὸς ἱερεὺς ἐπεκτείνει ἐφ' ὄλων τῶν τάξεων τῶν ἀνθρώπων, ἐργαζόμενος ἀμερολήπτως καὶ μὲ τὸν μοναδικὸν σκοπὸν τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἀποβλέπων. Οὐδένα ἐξαιρεῖ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ ἀγάπης καὶ στοργῆς.

Ἄρχιμ. ΤΙΤΟΣ ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΕΞΟΝΟΡΙΑΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι, πολλαχοῦ τῆς χώρας σήμερον, ὁ ἐφημέριος ἐκάστης ἐνορίας δὲν εἶναι ὁ μοναδικὸς παράγων διὰ τὴν ρύθμισιν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν ἀτόμων καὶ τῶν οικογενειῶν τῆς ἐνορίας του. Διότι εἰς πλείστας ἐνορίας ὑπάρχουσιν οικογένειαι, ἀνήκουσαι εἰς γενικωτέρας τινάς, ἐξωνοριακάς, οὕτως εἰπεῖν, θρησκευτικὰς κινήσεις, παρὰ τῶν ὁποίων ἔχουσι λάβει πράγματι τὸ φῶς καὶ παρὰ ταῖς ὁποίας φυσικὸν εἶναι νὰ ἐξακολουθήσουν οἰκοδομούμεναι χριστιανικῶς. Ὁ ἐφημέριος, ὅστις θὰ εἶχεν ἀντίθετον ταύτης ἀντίληψιν, θὰ ἦτο ἐπιλήσμων τῶν

«Ἐμφῶδον δὲ γενομένων αὐτῶν... εἶπον πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ἕδε ἄλλ' ἡγέρθη...»
(Λουκ. 24, 5, 6)

φρικτῶν ἐκεῖνων λόγων τοῦ Παύλου, «μεμέρισται ὁ Χριστός;» καὶ ἐπιλήσμων καὶ τῆς ἀποστολῆς του, ἥτις τῇ ἐπιβάλλει νὰ χαρῆ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν τέκνων του, ὁπουδῆποτε καὶ ἂν εὔρον τὴν ἀφορμὴν τῆς σωτηρίας καὶ νὰ προσπαθῆ νὰ χρησιμοποιῆ τὸ ἔτοιμον ἤδη ἔμψυχον ὑλικὸν διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ὄλου ποιμνίου ἐπίδρασιν. Ἐφημέριος λυπούμενος ἢ ζηλοτυπῶν, διότι οἱ ἐνορῶται του ἐξακολουθοῦσιν ἀνήκοντες εἰς ἄλλας θρησκευτικὰς ὀργανώσεις καὶ παρακολουθοῦντες καὶ ἄλλα κηρύγματα πλὴν τῶν ἰδικῶν του, θὰ ἀπεδεικνύετο κατώτερος τῆς εὐθύνης του καὶ ἄμοιρος τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐπέπληξε τοὺς μαθητὰς Του, διότι ἠμπόδισάν τὸν ἄγνωστον εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνον ἄνθρωπον, ὅστις ἐθαυματοῦργει ἐν τῇ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ. Τοῦναντίον, μάλιστα, θὰ πρέπη νὰ χαρῆ, διότι ἔχει ἔτοιμον τὸ ὑλικόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηριζόμενος, δύναται νὰ οἰκοδομήσῃ διὰ τὴν λοιπὴν ἐνορίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε εὐρύτατον στάδιον πνευματικῆς ἐνεργείας. Ἀπαραιτήτως ὁμως χρειάζεται, ὅπως οἱ οὕτως ἐν πραγματικαῖς θρησκευτικαῖς κινήσεσι μορφούμενοι πιστοὶ χρησιμεύσῃ πράγματι ὡς στηρίγματα τοῦ ἐφημερίου καὶ ὡς «ἡ ζύμη», ἥτις θὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν του ἔτοιμη ἵνα ζυμώσῃ «ὄλον τὸ φύραμα». Οἱ πνευματικώτερον διακείμενοι πιστοὶ δὲν πρέπει ν' ἀποξενοῦνται τῆς ζωῆς τῆς ἐνορίας, πολλῶν δὲ μᾶλλον θὰ ἦτο ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν χριστιανικὴν των ἀγωγὴν, ἐὰν θὰ ἀντέδρων πρὸς τὴν ἐνοριακὴν κίνησιν, ὑπὸ σωματικῶν ὠθούμενοι ζήλου.

Εἶναι γνωστόν, ἐν τούτοις, πόσον ὁ λαὸς μας εἶναι εὐεπίφορος εἰς τὴν δημιουργίαν προσωπικῶν εἰδώλων καὶ πόσον δύσκολος ἀποβαίνει ἢ πρὸς τὴν τάσιν ταύτην ἀντίδρασις. Εἶναι, ὁμως, ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τὴν πραγματικότητα καὶ ἐν γνώσει αὐτῆς βαδίζοντες, νὰ καταπολεμῶμεν τὴν τάσιν ταύτην δι' ὄλων τῶν δυναμῶν μας, ὅταν μάλιστα περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς πρόκειται ποτε νὰ ὑψωθῆ τοιαύτης προσωπολατρείας λιθανωτῶς. Τὸ καλλίτερον μέσον ἀντιδράσεως πρὸς τὴν ὀλεθρίαν ταύτην τάσιν, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος τόσο ἐντόνωσεν διεμαρτύρητο, εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἐπίμνησις ἐπαγρύπνησις τῶν ἡγετῶν τῶν θρησκευτικῶν ὁμάδων, ὅπως τὰ μέλη τούτων διοχετεύσῃ πράγματι τὴν πνευματικὴν των δυναμικότητα εἰς τὴν ἐνορίαν των, ἀποτελοῦντα τὸ στήριγμα τοῦ ἐνοριακοῦ ποιμένου ἐν τῇ ποιμαντικῇ του διακονίᾳ.

«Καὶ ἐξεληθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ». (Ματθ. 28, 8)

Ἐάν σημειοῦνται σήμερον ἀνωμαλίας τινές, ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο, δίκαιον εἶναι νὰ παραδεχθῶμεν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, ὅτι αὐταὶ ὀφείλονται εἰς τὴν ἔλλειψιν ἀμοιβαίας καλῆς κατανοήσεως, ἣτις καὶ ἀποτελεῖ πάντοτε τὴν ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν πάσης ἀγαθῆς συνεργασίας. Δι' ἀνθρώπους, ὅμως, εἰς τὸν Χριστὸν ἀνήκοντας καὶ χάριν τοῦ Χριστοῦ κοπιῶντας, ὑπάρχει κάτι ἀνώτερον τῆς ἀμοιβαίας ταύτης κατανοήσεως, κάτι τὸ ὁποῖον ὑποβοηθεῖ καὶ καθιστᾷ τὴν κατανόησιν δυνατὴν, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ὑποταγή, ὄχι εἰς τὸ ἴδιον θέλημα, ἀλλ' εἰς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, ὅστις κυβερνᾷ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πρὸς ὃν κυρίως ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ πνευματικῇ κοινωνίᾳ ἡνωμένοι.

Ἐάν, ὅπως οὐχὶ σπανίως συμβαίνει, πάντες οἱ παιδαγωγούμενοι ἐν Χριστῷ εἶχον τὴν συνείδησιν τῆς τοιαύτης ἐνόττητος τῶν ποιμένων καὶ διδασκάλων αὐτῶν καὶ ἐὰν ἡ ἐνόττης αὕτη καθίστατο καὶ ἐξωτερικῶς ὀρατὴ, τότε ἀναμφιδόλως αἱ τοιαῦται ὀμάδες θὰ ἀπετέλουσαν ἀληθινὴν εὐλογίαν διὰ τὴν ἐνοριακὴν ζωὴν, ἀπὸ τῶν ἀπαρτιζουσῶν δ' αὐτὰς οἰκογενειῶν θὰ ἐξεπορευέτο τὸ σύνθημα τῆς περισσοτέρας περὶ τὸν ἐνοριακὸν ποιμένα συνοχῆς καὶ τῆς πνευματικωτέρας πρὸς αὐτὸν ἐπαφῆς.

Προσωπικῶς ὁ γράφων, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ποιμαντικῆς του διακονίας, μετ' ἰδιαιτέρας πάντοτε στοργῆς καὶ ἐμπιστοσύνης ἀπέβλεψε πρὸς τὰ χριστιανικῶς μεμορφωμένα ἄτομα, ἀνεξαρτήτως προσώπων ἢ ὀργανώσεων, εἰς ἃς ὄφειλον τὴν μόρφωσιν των ταύτην. Ἡδολόγησε δὲ πάντοτε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας τὸν οὐράνιον Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ διὰ τὸ τοιοῦτον ἔτοιμον ὕλικόν, καίτοι δὲν ἔλειψαν καὶ τινες ἀπογοητεύσεις ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

Τὸ πρῶτιστον, ὅπερ ὁ ἐφημέριος θὰ ἔχη νὰ ἐπιδιώξῃ, θὰ εἶναι ἡ ἀνακάλυψις τῶν, ἐτοιμῶς ἤδη ἐχόντων, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς πυρῆν, ἡ πρὸς αὐτοὺς πνευματικὴ ἐπαφή καὶ γνωριμία καὶ ἡ μελέτη τῶν δυνατοτήτων τῆς συνεργασίας αὐτῶν ἐν τῇ γενικωτέρᾳ ἐνοριακῇ κινήσει. Ἐφ' ὅσον θὰ ἔχη, τυχόν, ἐν τῇ ἐνορίᾳ του ἐτοιμοὺς ὀργανωμένας ἔξωθεν θρησκευτικὰς ὀμάδας, ὀφείλει ἀμελητὶ νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ πρὸς αὐτὰς πνευματικόν του ἐνδιαφέρον, πρὸς τὸ ὁποῖον, ἀναμφιδόλως, ὀφείλουσιν αὐταὶ εἰλικρινῶς καὶ προθύμως ν' ἀνταποκριθοῦν, ἐφ' ὅσον ἀληθῶς καὶ γνησίως θρησκευοῦν.

Ἀλλὰ τὰ ἄτομα ταῦτα καὶ τὰς οἰκογενείας των θὰ χρησιμοποίησιν καὶ διὰ τὴν εὐρύτεραν μελέτην τοῦ ὕλικου, ἐπὶ τοῦ

« ... Καὶ ἰδοὺ ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. »
(Ματθ. 28, 9)

οποίου ἔχει νὰ ἐργασθῆ, χωρὶς νὰ ἀποκλείσῃ κανένα ἄλλον ἐνο-
ριακὸν παράγοντα, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ τῷ φανῆ χρήσιμος διὰ
τὸν πληρέστερον κατατοπισμὸν του. «Δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων,
τέλος, ὁ ἐφημέριος ὀφείλει, κατὰ τὸν ἀείμνηστον Καλογεράν, νὰ
γνωρίσῃ τοὺς χρηστοὺς ἐνορίτας, τοὺς ἐπιμελεῖς εἰς τὰ ἔργα των,
τοὺς φιλοπόνους, τοὺς ἐξ ἀδικιῶν, τυχόν, καὶ παρανομιῶν ἀπο-
ζῶντας, τοὺς ἀμαθεῖς καὶ δὴ τοὺς τελείως ἀκατηχῆτους εἰς τὴν
ὀρθόδοξον πίστιν, τοὺς ταραξίας καὶ τοὺς διασχίζοντας τὸ χρι-
στιανικὸν πλήρωμα εἰς φατρίας, τοὺς διεγείροντας τὰ ἀμοιβαῖα
πάθη καὶ μίση, τοὺς παροτρύνοντας εἰς ἀντεκδικήσεις, τοὺς πέ-
νητας, τοὺς ὀρφανούς, τὰς χήρας, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς ἀπροστα-
τεύτους, τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας καὶ βοηθείας δεομένους, τοὺς
ἔχοντας χρεῖαν συμβουλῆς, παραινέσεως, παραμυθίας, συνδρομῆς,
τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασιν ἐκάστου καὶ τὰς ἀφορ-
μὰς, εἰς ἃς ὀφείλεται ἡ τυχὸν καθυστέρησις αὐτῶν περὶ τὴν πί-
στιν καὶ τὴν ἠθικὴν».

Διὰ νὰ δυνηθῆ, ὅμως, ὁ ἱερεὺς ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰ ποικίλα
καὶ διαφορετικὰ τῶν διαφόρων τούτων προσώπων ζητήματα, ὀφεί-
λει, ὅπως ἐν τῷ «περὶ Ἰερωσύνης» ἔργῳ του (σελ. 90) γράφει
ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος
«νὰ εἶναι ἐνήμερος πάντων τούτων, οὐχὶ μόνον καθαρὸς, ὡς τη-
λικαύτης ἡξιωμένος διακονίας, ἀλλὰ καὶ συνετὸς καὶ ἔμπειρος
καὶ πάντα μὲν—κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον—εἰδέναι τὰ βιο-
τικά, τῶν ἐν μέσῳ στρεφομένων οὐχ ἦττον, πάντων δ' ἀπηλλά-
χθαι μᾶλλον τῶν τὰ ὄρη κατειληφῶτων μοναχῶν», ἐπειδὴ δ' ἔρχε-
ται εἰς σχέσεις πρὸς πάσης φύσεως καὶ ἡλικίας καὶ καταστάσεως
ἀνθρώπους ὀφείλει νὰ εἶναι «ποικίλος», οὐχὶ «ὑπουργός, οὐ κόλαξ,
οὐχ ὑποκριτής, ἀλλὰ πολλῆς μὲν ἐλευθερίας καὶ παρρησίας ἀνά-
μεστος», γνωρίζων δὲ νὰ συγκαταβαίῃ «χρησίμως, ὅταν ἡ τῶν
πραγμάτων ὑπόθεσις τοῦτο ἀπαιτῆ» καὶ νὰ εἶναι «χρηστὸς ὁμοῦ
καὶ αὐστηρὸς».

Διὰ τοιούτων πεπρικοισμένους προσόντων, ὀφείλει πρῶτιστα
πάντων νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ δώσῃ τὴν «ψυχὴν» του «ὑπὲρ τῶν
προβάτων» ὡς «καλὸς ποιμὴν» καὶ τεθωρακισμένος διὰ τῆς δυνά-
μειος, ἣν ἀπὸ τῆς συνεχοῦς καὶ ἀδιαλείπτου ἐπαφῆς πρὸς τὸν
Σωτῆρα δύναται ν' ἀρρῦεται, ἀφόδως νὰ ἐπιληφθῆ τοῦ ἔργου αὐ-
τοῦ, «ἐπιστάμενος εὐκαιρῶς ἀκαιρῶς», κατὰ τὸν Ἀπόστολον, «καὶ
τοῖς πᾶσι γινόμενος τὰ πάντα ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ».

EMMAN. Γ. ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ
Πρωτοπρεσβύτερος - Κατηχητής

«Εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφο-
βοῦντο γάρ».
(Μάρκ. 16, 8)

ΑΙ ΑΓΙΑΙ ΓΡΑΦΑΙ ΜΑΣ

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Δ.

Τὸ τέταρτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Μάρκον ἀγίου Εὐαγγελίου περιέχει τὰ ἑξῆς: 1) Στίχ. 1-9, ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἀπὸ τινος πλοιαρίου ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γεννησαρὲτ διδασκαλία πρὸς τὰ συγκεντρωθέντα εἰς τὴν παραλίαν πλήθη. Ἡ παραβολὴ τοῦ Σπορέως. 2) Στίχ. 10-20, ἡ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους κατ' ἰδίαν ἑρμηνεῖα τοῦ νοήματος τῆς ἀνωτέρω παραβολῆς. 3) Στίχ. 21-25, ἡ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους προτροπὴ τοῦ Κυρίου ὅπως μετὰ παρρησίας καὶ δραστηριότητος χρησιμοποιοῦσιν χάριν τῶν ἄλλων ὅσα ἐδιδάσκοντο παρ' Αὐτοῦ. 4) Στίχ. 26-32, ἡ περὶ τῆς βασιμιαίας προόδου καὶ τῆς τελικῆς ἐπικρατήσεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ διδασκαλία, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ βλαστάνοντος σπόρου τοῦ σίτου καὶ μὲ τὴν παραβολὴν τοῦ κόκκου σινάπεως. 5) Στίχ. 33-34, ἡ πληροφορία ὅτι πάντοτε ὠμίλει πρὸς τὰ πλήθη ὁ Κύριος μὲ παραβολάς, τὰς ὁποίας ἠρμήνευε κατ' ἰδίαν εἰς τοὺς μαθητάς Του. 6) Στίχ. 35-41, ἡ θαυματουργικὴ διὰ τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου κατάπαυσις τῆς λαίλαπος, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκινδύνευσε τὸ πλοιαρίον, μὲ τὸ ὅποιον μετέβαινε μὲ τοὺς μαθητάς Του εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τῆς λίμνης.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Σπορέως περιέχεται καὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον (Κεφ. 13, στίχ. 1-23), καθὼς καὶ εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν (Κεφ. 8, στίχ. 4-15).

Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀξάνοντος Σπόρου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον (Κεφ. 13, στίχ. 24-30) συνδυάζεται πρὸς τὴν παραβολὴν τῶν Ζιζανίων.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Σινάπεως ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον (Κεφ. 13, στίχ. 31-32), ὅπου ἐν συνεχείᾳ εὐρίσκεται καὶ ἡ σχετικὴ παραβολὴ τῆς Ζύμης (Κεφ. 13, στίχ. 33).

Ἡ θαυματουργικὴ κατάπαυσις τῆς λαίλαπος ἱστορεῖται ἐπίσης ἀπὸ τὸν εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον (Κεφ. 8, στίχ. 23-27) καὶ ἀπὸ τὸν εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν (Κεφ. 8, στίχ. 22-25).

Τὰ περὶ τῆς παρρησίας καὶ δραστηριότητος τῶν κηρῶν εὐρίσκονται καὶ εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον Εὐαγγέλιον (Κεφ. 8, στίχ. 16). Σχετικὰ χωρία ὑπάρχουν καὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον (Κεφ. 5, στίχ. 14-16. Κεφ. 10, στίχ. 26-27). Εἰς τὸ

«Τρέχει οὖν [Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ] καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς...» (Ἰωάν. 20, 2)

τελευταῖον μάλιστα περιέχεται ἡ συγκεκριμένη ἐντολή τοῦ Κυρίου : « Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί, καὶ ὁ εἰς τὸ οὐδὲ ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων » (Ματθ. 10, 27)· καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοῦς μαθητάς Του, ὁ Κύριος, νὰ παραμένουν ἀτρόμητοι ἀκόμη καὶ ἐνώπιον τοῦ θανάτου : « Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι ». (Αὐτόθι 28).

Ἐκ τῶν ἀξιοσημειώτων χωρίων τοῦ κεφαλαίου τούτου, σημειοῦμεν ὡς χαρακτηριστικώτερα τὰ ἐξῆς :

α') « Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι » (στίχ. 3). Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἠρμήνευσε κατωτέρω, ὅτι « ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει » (στίχ. 14). Μὲ ὄλην δὲ τὴν διαφορετικὴν ἀπόδοσιν τοῦ σπόρου, ποῦ εἶναι ἀνάλογος μὲ τὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους, φανερώγει ἡ παραβολὴ τὴν διαφορετικὴν καρποφορίαν τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἀναλόγως τῆς διαθέσεως τῶν ἀκροατῶν. Ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι, ὅτι « ὁ σπείρων » τῆς παραβολῆς δὲν διαλέγει τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ ρίπτει τὸν σπόρον του παντοῦ εἰς ὄλην τὴν ἔκτασιν τοῦ χωραφιοῦ καὶ ὅ,τι ἐπιτύχη. Τὸ ἴδιον πρέπει νὰ κάμῃ καὶ ὁ κήρυξ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ· νὰ μὴ φειδωλεύεται εἰς τὴν σποράν, ἀλλὰ πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις νὰ κηρύσσει τὴν ἀλήθειαν. Ἡ εὐθύνη τῆς ἐπιτυχίας ἢ τῆς ἀποτυχίας βαρύνει τοὺς ἀκροατάς.

β') « Μῆτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν μῶδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην ; » (στίχ. 21). Εἶναι παράλογον καὶ ἀφύσικον νὰ τοποθετῆται τὸ λυχνάρι κάτω ἀπὸ τὸ δοχεῖον, ποῦ μετροῦν τὸ σιτάρι ἢ κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι καὶ κανεῖς, βεβαίως, δὲν τὸ κάμνει αὐτό. Ὅλοι τοὺς λύχνους τοὺς τοποθετοῦν « ἐπὶ τὴν λυχνίαν », ἐπάνω εἰς τὸν λυχνοστάτην, ποῦ εἶναι εἰς μέρος ὑψηλόν, διὰ νὰ φωτίζεται ὀλόκληρον τὸ δωμάτιον. Ἔτσι καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου δὲν πρέπει νὰ κρύπτεται, ἀλλὰ νὰ κηρύσσεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους μὲ κάθε εὐκαιρίαν. Καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου εἶχαν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐργασθῶν μὲ δραστηριότητα καὶ μὲ παρρησίαν, ὥστε τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσαν πλησίον τοῦ Ἰ. Χριστοῦ νὰ μὴ μείνῃ « κρυπτόν », διότι τὸ κάθε τι, ποῦ ἔγινε καὶ ἠκούσθη, προωρίζετο « ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν » (στίχ. 22).

γ') « Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς. . . καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μῃ-

«... Καὶ λέγει αὐτοῖς ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ εἶδον ποῦ ἔθηκαν αὐτόν». (Ἰωάν. 20, 2)

κύνηται καὶ οὐκ οἶδεν αὐτός» (στίχ. 26—27). Ἔτσι, σιγά-σιγά, προχωρεῖ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡσάν τὸν σπόρον, ποῦ φυτρώνει καὶ μεγαλώνει, χωρὶς νὰ καταλάβῃ τὸ πῶς ἐκεῖνος, ποῦ τὸν ἔσπειρε. Μὴ βιάζεσαι διὰ τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ὅπως δὲν βιάζεται ὁ γεωργός. Ἀλλοίμονον, ἂν ὁ γεωργός ἀρχίσῃ ν' ἀδημονῇ, διότι δὲν φυτρώνει ἀμέσως τὸ σιτάρι του καὶ δὲν δίδει στάχυα, μόλις τὸ σπεύρῃ! . . . Μὴ ἀπογοητεύεσαι ποτὲ καὶ ὅταν ἀκόμη βλέπῃς, ὅτι βραδύνει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν φιλοτίμων προσπαθειῶν σου διὰ τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου. Δὲν εἶναι ἰδικόν σου ἔργον εἶναι ἰδικόν Του καὶ ἐνδιαφέρεται Ἐκεῖνος περισσότερο ἀπὸ ἐσένα. Σὺ προσπάθει πάντοτε νὰ ἐκτελῆς τὸ χρέος σου, ὅσον ἤμπορεῖς πιστότερα. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐσένα. . . Καὶ γενικώτερον: Ὁ Χριστιανὸς πρέπει μ' αἰσιοδοξίαν πάντοτε νὰ κρίνῃ τὰς προόδους τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ὁπωσδήποτε εἶναι προωρισμένη νὰ θριαμβεύσῃ τελικῶς, ὅ,τι δὴποτε περιπτωτικόν καὶ ἂν συμβαίῃ κατὰ καιροῦς.

δ') «...Ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς ἐὰν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς...» (στίχ. 31). Ἔτσι, πολὺ μικρός, σάν τὸν μικρότατον κόκκον τοῦ σιναπιοῦ, ἦτο ὁ πρῶτος ἐκεῖνος πυρῆν τῶν ὀπαδῶν τοῦ Χριστοῦ. Δὲν ἔπρεπε δι' αὐτὸ ν' ἀπογοητευθοῦν ποτέ. Ὅπως δὲν πρέπει ν' ἀπογοητεύεται ποτὲ ὁ κάθε ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, ὅσον ὀλίγοι καὶ ἂν εἶναι οἱ ἄνθρωποι, ποῦ τὸν παρακολουθοῦν. Ὡσάν τὸν κόκκον τοῦ σιναπιοῦ προσδεύει τὸ ἔργον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ «ἀναβαίνει» καὶ μεγαλώνει καὶ γίνεται ὡσάν τὸ δένδρον «καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν» (στίχ. 32). Δὲν τὸ μαρτυρεῖ αὐτὸ ἢ ἔως τώρα ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ: Μὴ διστάζῃς ποτὲ ἐνώπιον τῶν μικρῶν πραγμάτων καὶ μὴ τὰ ὑποτιμᾶς. Ἀρχίζε μὲ τὰ μικρὰ καὶ κάποτε τὰ μικρὰ θὰ μεγαλώσουν. Καὶ ἂν ἐσύ δὲν ἀξιωθῆς νὰ ἰδῆς αὐτὴν τὴν αὐξησην, αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ σὲ πειράζῃ καὶ νὰ σ' ἐνοχλῇ. Ἄς πάρουν ἄλλοι τὴν χαρὰν τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν, ποῦ γίνεσαι σὺ ἢ αἰτία νὰ παραχθοῦν κάποτε.

ε') «Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων» (στίχ. 38). Πολλάκις συμβαίνει εἰς τὰς τρικυμίας τῆς ζωῆς, νὰ μὴ παρουσιάζεται ἀμέσως ἡ σωτήριος ἐπέμβασις τῆς

«Ἐβλήθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον...»
(Ἰωάν. 20, 3)

θείας χάριτος· ἔτσι, ὅπως τότε, εἰς τὰ φουρτουνιασμένα νερὰ τῆς λίμνης τῆς Γεννησαρέτ, ἐκοιμάτο ἡσυχος ὁ Κύριος, ἐν ᾧ οἱ σύντροφοί του ἐκινδύνευαν νὰ τρελλαθοῦν ἀπὸ τὸν φόβον των. Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμεν, ἐν τούτοις, ὅτι Ἐκεῖνος εἶναι πάντοτε κοντὰ μας· δὲν ἀνησυχεῖ, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡμπορεῖ νὰ προλάβῃ τὴν καταστροφὴν μᾶς. Καὶ ἐπεμβαίνει, ὅταν Ἐκεῖνος νομίσῃ ὅτι εἶναι καιρὸς. Καὶ τότε «καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ» (στίχ. 41).

ς') «Τί δειλοί ἐστε οὕτω; Πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;» (στίχ. 40). Εἰς καμμίαν περίπτωσιν δὲν πρέπει νὰ δειλιάζωμεν, νὰ τὰ χάνωμεν, νὰ ἀπελπιζώμεθα. Αὐτὴν τὴν δειλίαν, ποῦ φανερώνει τόσῃν ἔλλειψιν πίστεως ἢ τὴν ἐλαττωματικότητα τῆς πίστεως, δὲν τὴν θέλει ὁ Κύριος. Τοὺς «δειλοὺς», δὲν τοὺς ἐκτιμᾷ εἰς καμμίαν περίπτωσιν, ὅσον καὶ ἂν τοὺς λυπεῖται καὶ τοὺς συγχωρῇ, ὅταν ἀναγνωρίζουν τὸ λάθος των.

E.

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΜΑΣ

Η “ΜΕΣΟΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ,,

Ὅπως, εἰς τὸ μέσον τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, ἡ ἑορτὴ «τῆς Σταυροπροσκυνήσεως» μᾶς ὑπενθυμίζει ζωηρότερα τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἐντόνων πνευματικῶν ἀσκήσεων τῆς ἱερᾶς ἐκείνης περιόδου καὶ μᾶς προπαρασκευάζει διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῆς μεγάλης ἡμέρας τῆς Σταυρώσεως, τοιοῦτοτρόπως ἐτέθη καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς «Μεσοπεντηκοστῆς» μεταξὺ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως καὶ τῆς φωτοφόρου ἡμέρας τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς, εἰς τὸ μέσον ἀκριδῶς τῆς χαρμοσύνου λατρευτικῆς περιόδου τοῦ «Πεντηκοσταρίου». Διὰ τὴν ἑορτὴν αὐτὴν λέγει ὁ ἱερὸς ὑμνωδός, ὅτι «λάμπει τὰς λαμπρότητας ἀμφοτέρωθεν ἔχουσα καὶ ἐνοῦσα τὰς δύο καὶ παρεῖναι τὴν δόξαν προφαίνουσα τῆς δεσποτικῆς ἀναλήψεως σεμνύεται».

Κατὰ τὴν ἑορτὴν αὐτὴν γίνεται ἡ ἀνάμνησις ἐνὸς γεγονότος ἐκ τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖον συνέβη — ὅπως καὶ τὰ γεγονότα τῶν ἑορτῶν τοῦ Παραλύτου, τῆς Σαμαρείτιδος, τοῦ Τυφλοῦ — πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως, ἑορτάζεται, ὅμως, τώρα τὸ γεγονὸς αὐτό, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα τρία, διότι δίδεται δι' αὐτῶν ἀφορμὴ εἰς τοὺς πιστοὺς νὰ μελετήσουν

«Καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον...»
(Ἰωάν. 20, 4)

περισσότερον τὸ βαθύτερον πνεῦμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀφ' οὗ μὲ τὴν ζωηρὰν ἀνάμνησιν τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως ἐτονίσθη ἀρκετὰ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας. Ἐκεῖνοι, ποὺ θέλουσιν νὰ σωθοῦν καὶ ἐδέχθησαν τὸν Χριστόν, ἀπέθανον μὲ αὐτὸν καὶ ἀνέστησαν πνευματικῶς, πρέπει καὶ νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν γνωριμίαν Του, νὰ κάμουν ἰδικὰς τῶν τὰς ιδέας Του καὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ συμμορφώσουν τὴν ζωὴν τῶν μὲ αὐτάς. Τὰς ιδέας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τονίζει περισσότερο κατὰ τὰς ἐορτασίμους αὐτὰς ἡμέρας ἢ Ἐκκλησία, ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς «Μεσοπεντηκοστῆς».

Τὸ περιστατικόν, ποὺ ἔδωκε τὴν ὕλην διὰ τὴν ἐορτὴν αὐτὴν, περιλαμβάνεται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου (κεφ. 7, στίχ. 14-30), ὅπου ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς μᾶς παρουσιάζει τὸν Ἰησοῦν Χριστόν νὰ ὁμιλῇ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους κατ' εὐθείαν περὶ τῆς θείας Του ἀποστολῆς καὶ περὶ τοῦ «πέμψαντος» Αὐτὸν οὐρανοῦ Πατρός. Κατὰ τὴν ὁμιλίαν αὐτήν, ὁ Ἰ. Χριστὸς διεκήρυξε τὴν ἀποστροφὴν Του πρὸς τὴν ψευδῆ θρησκευτικότητα καὶ τὴν ἀπατηλὴν δικαιοσύνην τῶν ἱεροσολυμιτῶν, καὶ ἔδωκε τὴν ἀτρόμητον ἐκείνην καὶ σοφωτάτην συμβουλήν «Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε», ἕνεκα δὲ τούτου ὁ λαὸς ἠπόρει καὶ διηρωτάτο «πῶς παρρησίᾳ λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν».

Ἡ ἄσματογραφία τῆς ἐορτῆς ἔχει ὡς θέμα τὴν ὁμιλίαν αὐτὴν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἀσυνέπειαν τῶν θρησκευτικῶν κύκλων τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ ὁποῖοι ἀνέμενον μὲν τὸν Μεσσίαν, δὲν εἶχον ὅμως τὸ θάρρος νὰ Τὸν ἀναγνωρίσουν, ὅταν τοὺς ἤλεγχεν, ἰδιαίτερος δὲ ἐξυμνεῖ τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐγνηθρώπισε διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸν Ἑσπερινὸν ἀναγινώσκονται περικοπαὶ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μὲ περιεχόμενον θριαμβευτικὸν καὶ ἐνθαρρυντικὸν περὶ τοῦ παγκοσμίου ἔργου τοῦ Αὐτρωτοῦ, ὅπου διακηρύσσεται, ὅτι «ἐν ἰσχύϊ μεγαλυθῆσεται Κύριος καὶ ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ ἕως ἄκρων τῆς γῆς» (Μιχ. 5, 4). Εἰς τὰ ἀναγνώσματα αὐτὰ ἐπίσης τονίζεται ἡ ἀφθονία τῶν θείων δωρεῶν καὶ ὁ λαὸς καλεῖται ὑπὸ τοῦ Προφήτου «ἐφ' ὕδωρ» (Ἦσ. 55, 1), ἐπαινεῖται δὲ ἡ ἀληθινὴ σοφία, ἡ ὁποία κηρύσσει πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους «μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος» καὶ λέγει «Ἀπολείπετε ἀφροσύνην καὶ ζήσεσθε· καὶ ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε καὶ κατορθώσητε σύνεσιν ἐν γνώσει» (Παροιμ. 9, 1 ἐξ.).

«... Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν».
(Ἰωάν. 20, 5)

᾽Ωραιότατος εἶναι ἀπὸ τούτων ὕμνους τῆς ἑορτῆς ὁ ἐξῆς :

«Σοφία, δικαιοσύνη, Κύριε,
καὶ ἀπολύτρωσις παρὰ Θεοῦ,
Σὺ γέγονας ἡμῖν,
ἀπὸ γῆς πρὸς οὐράνιον
διαβιβάζων ὕψωμα
καὶ Πνεῦμα θεῖον χαριζόμενος».

Διὰ τοῦ ὕμνου τούτου ἡ Ἐκκλησία ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ Σοφία, ἡ Δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀπολύτρωσις τῆς Ἀνθρωπότητος, διότι μᾶς ἀναβιβάζει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ καὶ μᾶς χαρίζει τὴν πηγὴν ὄλων τῶν ἀγαθῶν, τὸ θεῖον Πνεῦμα.

Ἐπίσης, θαυμάσιον εἶναι τὸ ἐγκώμιον τῶν μεγαλουργημάτων τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῶν ὁποίων ἀπέδειξε τὴν μεσσιανικὴν Του ἀποστολήν. Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο περιέχεται εἰς τὸν δεύτερον «Κανόνα» τοῦ Ὁρθρου καὶ εἶναι ποίημα Ἀνδρέου τοῦ Κρήτης, ὁ ὁποῖος ἠθέλησε, φαίνεται, τὴν ἑορτὴν αὐτὴν ὡς πανήγυριν τῆς θείας Δυναμείας καὶ τῆς θείας Σοφίας, τὴν ὁποίαν μαρτυρεῖ εἰς τὸν κόσμον ὁ βίος τοῦ Χριστοῦ. Ζωηρότατα δὲ παριστάνεται εἰς πολλὰ ἄλλα σημεῖα τῶν ὕμνων τῆς «Μεσοπεντηκοστῆς» ὁ διάλογος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ὅπου ἐλέγχεται ἡ ἀπιστία καὶ ἡ σκληροκαρδία των καὶ ἐμμέσως διδάσκεται ὁ νέος Ἰσραήλ, νὰ φανῆ ἄξιός τῆς θείας του κλήσεως καὶ νὰ δείξῃ ἔργα ἀντάξια τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο, εἰς ἓν ἐκ τῶν ἁσμάτων τοῦ Ὁρθρου (εἰς τὸν «Οἶκον») παρίσταται ὁ πιστός, ζητῶν τὸ θεῖον ἔλεος καὶ ὁμολογῶν, ὅτι ἔχει ἀνάγκη τῆς «ἀπὸ τὰ ὕψη» ἐνισχύσεως τοῦ Πνεύματος, διότι ἡ ψυχὴ ἔχει ἐξασθενήσει ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, παρακαλεῖ δὲ νὰ ποτισθῇ ἀπὸ τὸ αἶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ φανῆ γόνιμος εἰς ἀρετάς.

Αὐτὴ εἶναι δι' ὀλίγων ἡ ἔννοια καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς πνευματικωτάτης ἑορτῆς τῆς «Μεσοπεντηκοστῆς», ἡ ὁποία συνήθως παρέρχεται, ἀτυχῶς, ἀπαρατήρητος ἀπὸ τὸν πολὺν λαόν.

Ἄς τὴν προσέξουν, τοῦλάχιστον, οἱ Κληρικοί μας περισσότερο.

Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ

«Ἐρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον...»
(Ἰωάν. 20, 6)

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟ Θ. ΚΗΡΥΓΜΑ

1ου

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς Σαμαρείτιδος (3 Μαΐου 1953)

«Ὁς δ' ἂν πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, ὃ ἐγὼ
δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψῆσῃ εἰς τὸν αἰῶνα».

(Ἰωάν. 4, 14)

Εἰς τὸν ἀγαπημένον μαθητὴν τοῦ Κυρίου, τὸν ἱερὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, ὀφείλομεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὴν ζωηροτάτην διήγησιν περὶ τοῦ ὠραίου ἐκείνου ἐπεισοδίου τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸ ὅποιον, εἰς ὀλίγας μόνον στιγμὰς καὶ ὑπὸ ἐντελῶς ταπεινὰς συνθήκας, ἀπεκαλύφθη τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον περὶ τῆς πνευματικῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ καὶ διεκηρύχθη ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια περὶ τῆς μοναδικῆς εὐπροσδέκτου εἰς τὸν Θεὸν λατρείας. «Κεκοπιакῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας» ὁ γλυκὺς Διδάσκαλος, κατασκονισμένος, κάθιδρος καὶ διψαλὸς, ἐκάθησεν εἰς τὴν πηγὴν καὶ ἐζήτησεν ὕδωρ ἀπὸ μίαν γυναῖκα ἄσημον καὶ περιφρονημένην, Αὐτός, ὅστις, «νεφέλαις διεξάγων τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ», κρατεῖ τὰ σύμπαντα μὲ μόνην τὴν θέλησίν Του. Θέλει νὰ βοηθήσῃ τὴν γυναῖκα αὐτὴν, ποὺ αἰσθάνεται ἄσβεστον τὴν δίψαν τῆς λυτρώσεως, περιφρονῶν διὰ τοῦτο τὰς ἀνθρωπίνους προλήψεις, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀφορμὴν νὰ τῆς ἀποκαλύψῃ τὴν πηγὴν τοῦ «ζῶντος ὕδατος», νὰ φανερώσῃ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν του, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν «Ἐρχόμενον», διὰ ν' ἀναζητήσῃ τὸν χαμένον ἀνθρωπον, νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἄρρωστον, νὰ ζωοποιήσῃ τὸ πολυαγαπημένον πλάσμα τοῦ οὐρανοῦ Πατρός, τὸ νεκρωμένον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

★

Πόσον ὑπέροχος εἰς τὴν φυσικότητά της καὶ πόσον θεία εἰς τὴν ἀνθρωπίνην τῆς ἀπλότητα αὐτὴ ἢ τόσον διδακτικὴ ἱστορία, ποὺ μᾶς ὑπενθυμίζει ἡ σημερινὴ ἑορτὴ μὲ τὸ εὐαγγελικὸν τῆς ἀνάγνωσμα καὶ μὲ τὴν ὠραίαν τῆς ὕμνογραφίαν! Ποῖος ἡμπορεῖ νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος ἐμπρὸς εἰς τὴν ἄπειρον αὐτὴν συγκοινωνίαν τῆς θείας Προνοίας, ποὺ ἐκδηλώνεται εἰς τὸ ἀπλούστατον περιστατικὸν μιᾶς «τυχαίας» συναντήσεως, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ ἀνθρωπος; Καὶ πόσους καρποὺς δὲν εἶχε διὰ τὴν γυναῖκα αὐτὴν ἢ συνάντησιν ἐκείνην; καὶ διὰ τὴν πόλιν τῆς δόλοκληρον, εἰς τὴν ὁποίαν διελάλησε τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ! Ἀλλὰ καὶ μέχρις ἡμῶν ἐπεκτείνονται αὐτοὶ οἱ καρποί, διότι ἄπειρα ὄσα δυνάμεθα νὰ διδασκῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὸ ἔνδοξον τοῦτο περιστατικόν.

Ποῖος ἐμελέτησε τὸν διάλογον τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὴν Σαμαρείτιδα καὶ δὲν ἠσθάνθη τὴν ψυχὴν του νὰ ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰ δεσμά, ποὺ τῆς ἐχάλκευσε τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου; Ποῖος δὲν ἀντιλαμβάνεται, ὅταν βλέπῃ τὸν Κύριον νὰ συνομιλῇ μὲ μίαν ἁμαρτωλὴν γυναῖκα; πόσον μέγας εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς θείας ἀγάπης καὶ πόσον ἀνεκτίμητος εἶναι ἡ ἀξία, ποὺ διὰ τὴν ἀγάπην αὐτὴν

«... Καὶ θεωρεῖ τὰ θόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ... χωρὶς, ἐντετυλιγμένα εἰς ἓνα τόπον».

(Ἰωάν. 20, 6-7)

ἔχει κάθε ἀνθρωπίνη ψυχὴ; Πῶς δὲ ἀπὸ τούτων λόγους τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν γυναῖκα, τὴν διψασμένην ἀπὸ σωτηρίαν, πῶς νὰ μὴν προσέξῃ κανεὶς τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν, ποὺ ἔχει ἡ καλὴ διάθεσις τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς τὴν ὁποῖαν ἔρχεται αὐτόκλητος βοηθὸς ἢ δύναμις τοῦ Θεοῦ;

★

Ἄρκετόν ἦτο νὰ μάθῃ ἡ Σαμαρεῖτις μέ ποῖον εἶχε τὸ εὐτόχημα νὰ ὀμιλῇ, διὰ νὰ τοῦ ζητήσῃ «τὸ ὕδωρ τῶ ζῶν», καὶ Ἐκεῖνος, πάλιν, ἦτο πρόθυμος ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν δίψαν τῆς ψυχῆς της! Οὐτε τὰ Ἱεροσόλυμα, οὐτε τὸ Γαριζεῖν εἶχον πλέον τὸ δικαίωμα νὰ διεκδικοῦν τὴν ἀποκλειστικότητα καὶ τὸ μονοπῶλιον τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος λατρεύεται τώρα «ἐν παντὶ τόπῳ», χωρὶς νὰ ἔχη ἀπὸ καμμίαν λατρείαν ἀνάγκην καὶ ὁ ὁποῖος μόνον τοὺς πνευματικούς καὶ ἀληθινούς προσκυνητὰς δέχεται νὰ τὸν προσκυνοῦν, διότι «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Αἱ διακρίσεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἶναι «βδέλυγμα» ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ κανεὶς πλέον δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ θεωρῇ ἀκάθαρτα «ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε», διότι ὁ Χριστὸς ἦλθε δι' ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους, εἰς ὅλους δὲ τοὺς πιστεύοντας εἰς Αὐτὸν «ἔδωκεν ἑξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι».

Αἱ ἀλήθειαι αὐταί, αἱ τόσο ὑψηλαὶ καὶ τόσο βαθεῖαι, εἶναι ἀλήθειαι, τὰς ὁποίας δὲν ἤμποροῦσε νὰ συλλάβῃ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ποὺ ἀδίκως ἠγωνίσθη ἐπὶ τόσοις αἰῶνας καὶ περιεπλανήθη μέσα εἰς τὸ σκοτὸς τῆς ἀγνοίας του. Καί, ὅμως, αἱ ἀλήθειαι αὐταὶ ἔγιναν πλέον κτήμα κάθε ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποὺ ἀνεκοινώθησαν εἰς τὴν ταπεινὴν καὶ περιφρονημένην Σαμαρεῖτιδα, διότι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ «Ἐκεῖνος ἐξηγήσατο» καὶ «ἐμῶρα-νε» ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου, μὲ τὸ νὰ ἐκλέξῃ «τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ τὰ ἐξουθενημένα καὶ τὰ μὴ ὄντα», κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων, «ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά». Δὲν ὑπάρχουν δούλοι καὶ κύριοι, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, ἕλληνες ἢ βάρβαροι· ὑπάρχουν μόνον ἄνθρωποι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ εἶναι ὅλοι ἴσοι ἐνώπιον τῆς θείας Ἀγάπης! Δὲν ὑπάρχουν σοφοὶ καὶ ἀμαθεῖς, εὐγενεῖς ἢ ἄτιμοι, ἐπίσημοι ἢ ἄσημοι ἐνώπιον τῆς Χριστιανικῆς Ἀληθείας· εἶναι ὅλοι «κλητοὶ» καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν των διάθεσιν, νὰ γίνουν καὶ ὅλοι «ἐκλεκτοὶ» καὶ ἄξιοι τῆς «βασιλείας τοῦ Ἀρνίου!»

★

Ἡ Σαμαρεῖτις εἶναι ἡ πρωτοπόρος ὄλων ἐκείνων τῶν ἀγνώστων «ἐκλεκτῶν», χάριν τῶν ὁποίων ὁ Χριστὸς «τὰ πάντα προσίεται», ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας, καὶ δὲν θεωρεῖ ἀνάξιον τῆς θεότητός Του καὶ νὰ συζητήσῃ ἀκόμη μαζὶ των, παρεμβαίνει δ' ἐπίτηδες εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς των, διὰ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς πόθους τῶν εὐγενικῶν των ψυχῶν, ποὺ τὴν εὐγένειάν των, τὴν ὀφείλουν εἰς τὴν ἄδολον δίψαν τῆς λυτρώσεως. «Ὁ Πατὴρ καὶ τῷ Πνεύματι σύνθρονος»—ψάλλει ὁ ἱερός

«Τότε οὖν εἰσηλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσε». (Ἰωάν. 20, 8)

ἄσματογράφος σήμεραν—ἦλθεν ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ, «ἐκζητῶν τὴν εἰκόνα Αὐτοῦ».

Διατί, ἀρά γε, δὲν κάμνει τὸ ἴδιον καὶ δι' ἡμᾶς σήμεραν ὁ Χριστός, ἀδελφοί μου, τὴν στιγμὴν αὐτὴν; Ὅποιος διψᾷ, ἅς Τοῦ ζητήσῃ τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς καὶ δὲν θὰ διψᾷσῃ πλέον εἰς τὸν αἰῶνα.

2ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Τυφλοῦ

(10 Μαΐου 1953)

«Ὑπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ». (Ἰωάν. 9, 7)

Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς βᾶσιν τῆς σημερινῆς ἑορτῆς ἡ Ἐκκλησία μας, ἀναφέρεται καὶ πάλιν τὸ ὕδωρ, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀφηγήσεις τῶν δύο προηγουμένων Κυριακῶν. Ἡ «κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ» χρησιμοποιεῖται καὶ τώρα ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅπως τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ καὶ ἡ «Προβατικὴ» κολυμβήθρα! Ἡ σύμπτωσις δὲ αὐτῆ τῶν τριῶν κατὰ σειρὰν ἑορτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀναφέρεται τὸ ὕδωρ, ἄλλοτε ὡς σύμβολον καὶ ἄλλοτε ὡς ὑλικὸν μέσον τῆς θείας ἔνεργείας, δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἄσκοπος καὶ τυχαία.

★

Τὸ ὕδωρ ἔχει ἀμεσωτάτην σχέσιν μὲ τὸ μυστήριον τῆς χριστιανικῆς ἀναδημιουργίας, διότι τὸ στοιχεῖον αὐτὸ τῆς φύσεως χρησιμεύει εἰς τὴν ἀπόλουσιν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἀμαρτίας καὶ εἰς τὴν ἔνδυσιν τοῦ φωτεινοῦ χιτῶνος τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα. Δὲν εἶναι δὲ ἄγνωστον, ὅτι οἱ παλαιοὶ Χριστιανοὶ εἶχον τὰς ἑορτάς τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Πεντηκοστῆς καθιερωμένας εἰς τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰσοχὴν τῶν Κατηχομένων, τῶν ποθούντων τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ ἀναγέννησιν καὶ σωτηρίαν, καὶ δὲν εἶναι, ἐπομένως, ἄσχετος ἡ ἐκλογή τῶν ὑποθέσεων τούτων τῶν τριῶν ἑορτῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὴν διδασκτικὴν ἐποικοδομὴν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἤδη κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα εἶχον εἰσέλθει εἰς τὰς τάξεις τῶν πιστῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῶν «πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρεπιζομένων ἀδελφῶν», ὅσοι ἔμελλον νὰ βαπτισθοῦν κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς.

Κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστός, «τὸ Φῶς τοῦ κόσμου»—ὅπως ὁ ἴδιος ὠνόμασε τὸν ἑαυτὸν Τοῦ—ἀποδεικνύεται πράγματι φῶς καὶ διὰ τῆς ὑλικῆς θαυματουργίας ἡ «κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ» μᾶς ὑπενθυμίζει, τρόπον τινά, τὸν ρόλον, τὸν ὅποιον παίζει εἰς τὸ ἄνοιγα τῶν ψυχικῶν ὀφθαλμῶν τὸ ὕδωρ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποδίδεται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἰκανότης νὰ περιπατήσῃ ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ.

★

Ἄλλὰ ἡ σημερινὴ ἑορτὴ τῆς θεραπείας τοῦ ἐκ γενετῆς τυ-

«Μαρία [ἢ Μαγδαληνὴ] δὲ ἐστήκει πρὸς τῆ μνημείῳ κλαίουσα ἔξω...»
(Ἰωάν. 20, 11)

φλοῦ ἠμπορεῖ νά ἔχη διὰ τοὺς πιστοὺς καὶ μίαν ἄλλην ἀκόμη διδακτικὴν σημασίαν. Πρόκειται περὶ περιπτώσεως μιᾶς τυφλώσεως ἐκ γενετῆς, ἐνὸς παθήματος, δηλαδή, ποῦ ἦτο ἀδύνατον κατ' ἄλλον τρόπον νά θεραπευθῆ. Ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος ἐπαίτης τῆς Ἱερουσαλήμ εἶχε γεννηθῆ τυφλὸς καὶ μόνον μετὰ τὸν φωτισμὸν, ποῦ τοῦ ἐχάρισεν ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ, ἠμπόρεσε νά ἴδῃ καὶ νά γνωρίσῃ τὸν ἄγνωστον ἕως τότε δι' αὐτὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχεν ἴδει οὔτε μίαν φοράν εἰς ὀλόκληρον τὴν μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης σκοτεινὴν τοῦ ζωῆν.

Δὲν εἶναι, ἀρά γε, ὁ τυφλὸς αὐτός, ἡ εἰκὼν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος περιπατεῖ εἰς τὴν ζωὴν, χωρὶς τὸν φωτισμὸν τοῦ Χριστοῦ; Καὶ δὲν εἶναι διὰ τοὺς πιστοὺς πραγματικότης, τὸ ὅτι ὁ φωτισμὸς τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς πνευματικοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνθρώπου κόσμους νέους δι' αὐτόν, ποῦ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης τοῦ ἦσαν ἄγνωστοι; Ἡ μήπως, ὁ Χριστὸς δὲν ἔκαμε πάντοτε καὶ δὲν κάμνει καὶ σήμερον ἀκόμη δυνατὴν τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ σκοτοῦ, ποῦ μακρὰν ἀπ' αὐτὸν κατέχει τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν;

Ἡ ἀπολύτρωσις ἀπὸ τὰ πάθη, ἀπέναντι τῶν ὁποίων καὶ οἱ ἰσχυρότατοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων εἶναι τελείως ἀνίσχυροι καὶ κάποτε καὶ δοῦλοὶ τῶν ταπεινῶν, εἶναι ἔργον μόνον τοῦ Χριστοῦ, ἄνευ τοῦ ὁποίου «οὐκ ἔστι σωτηρία».

★

«Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα», εἶπεν ὁ Χριστὸς. Τὸ «φῶς» αὐτὸ ζῆ ἀκόμη καὶ φωτίζει μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Ὅσοι ἐγνώρισαν κάποτε τὴν γλυκύτητα αὐτοῦ τοῦ φωτός καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν κόσμων, τοὺς ὁποίους αὐτὸ ἀποκαλύπτει, εἶναι ἀδύνατον νά μὴ αἰσθάνωνται, ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὴν υποχρέωσιν νά διακηρύττουν ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀλήθειαν, ποῦ κατέχουν, τὴν χαρὰν, ποῦ βασιλεύει μέσα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν καὶ ποῦ δὲν ἠμπορεῖ παρά, ὅταν κάποτε τὴν χάσῃ, νά τὴν νοσταλγῆσῃ κανεὶς, μέχρις ὅτου καὶ πάλιν τὴν ξανακάμῃ ἰδικὴν του. Δὲν χρειάζονται τότε πολλοὶ φιλοσοφίαι, διὰ νά ἀντικρούσουν οἱ πιστοὶ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ, ὅταν θὰ ἔχουν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν τὴν πραγματικὴν πηγὴν, ποῦ θὰ διδῇ εἰς αὐτοὺς τὰ ἀκλόνητα ἐκεῖνα ἐπιχειρήματα, ποῦ δὲν ἠμπορεῖ νά δώσῃ ἄλλος, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν προσωπικὴν πείραν τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς. Τὰ ἐπιχειρήματα δὲ αὐτὰ εἶναι ζωντανά, εἶναι αὐτὴ ἡ ἴδια ζωὴ τῶν πιστῶν, ποῦ ἀποτελεῖ καὶ τὴν μεγαλειότεραν μαρτυρίαν διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Ὁ θεραπευθεὶς τυφλὸς τῆς σημερινῆς ἑορτῆς, ἕνας περιφρονημένος καὶ ἀγράμματος ἐπαίτης, μᾶς δίδει καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸν ὑποδειγματικὸν ἄτοπον τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ ἐφωτίσθη καὶ βαθύτερα ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν του πείραν, εἰς ὅλας δὲ τὰς ἀντιλογίας καὶ τὰς μωροσοφίας τῶν ἰσχυρῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, αὐτὸς ἀντιτάσσει μετὰ ἀξιοζήλευτον πείσμα, διότι αὐτὸ εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ πραγματικότης: «Ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι

«Ὁς οὖν ἔκλαιε, παρέκλυψεν εἰς τὸ μνημεῖον...»

(Ἰωάν. 20, 11)

βλέπω ... ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστὸν ἐστίν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστὶ καὶ ἀνέφεξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς» !.

★

Ἔχομεν, ἀρά γε, σήμερον πολλοὺς πιστοὺς, ποὺ θὰ ἠμποροῦσαν νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν ἰδίαν γλῶσσαν; Αὐτοὶ εἶναι οἱ φωτισθέντες πράγματι ἀπὸ τὴν ἐπαφήν των μὲ τὸν Χριστὸν διὰ τῆς Ἐκκλησίας· αὐτοὶ εἶναι οἱ πραγματικοὶ σοφοί, οἱ ὁποῖοι ἀπέκτησαν τὴν πραγματικὴν σοφίαν τῆς ζωῆς.

3ον Εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου (14 Μαΐου 1953)

«Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν». (Λουκ. 24,51).

Εἶναι δόγμα θεῖον, βασιζόμενον ἐπὶ τῶν σαφῶν μαρτυριῶν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, ὅτι ὁ Κύριος, μετὰ τὴν ἀνάστασίν Του, «ἀνῆλθεν εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς», ὁπόθεν Τὸν ἀναμένομεν «καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς», ὅπως ὁμολογοῦμεν καθ' ἐκάστην εἰς τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς ἀμωμήτου μας πίστεως. Ὅχι μόνον πνευματικῶ τῷ τρόπῳ, ἀλλὰ καὶ σωματικῶς, μὲ αὐτὸ τοῦτο δηλαδὴ τὸ ἀνθρώπινον σῶμά Του, ἀνελήθη εἰς τοὺς Οὐρανοὺς ὁ σαρκῶθεις καὶ παθὼν καὶ σταυρωθεὶς καὶ ἀναστάς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς.

★

Μὲ τὴν σωματικὴν ἀνάληψιν τοῦ Θεανθρώπου, ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὑπερυψώθη καὶ κατέλαβε τὴν διὰ τῆς θυσίας τοῦ σταυρικοῦ θανάτου ἐτοιμασθεῖσαν δι' αὐτὴν θέσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. «Πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν»—ὅπως λέγει ὁ ἱερὸς Ἀπόστολος—εἰσηλθεν ὁ Ἰησοῦς «εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, αἰώνιαν λύτρωσιν εὐράμενος» καὶ κληρονομήσας «ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα, ἐν ᾧ πάντων γόνου κάμψαι ἐπιγείων καὶ ἐπουρανίων καὶ καταχθονίων». Ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα «κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ», ὅχι μόνον προσέφερε τὴν ἱερωτάτην πρὸς τὸν Πατέρα θυσίαν τῆς σταυρικῆς Του ὀδύνης, ἀλλὰ καὶ διαρκῶς πληροῖον Αὐτοῦ μεσιτεύει «ὑπὲρ ἡμῶν». Ἀπὸ τοῦ ὕψους δὲ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης διευθύνει καὶ κυβερνᾷ καὶ προστατεύει καὶ ἀγιάζει διὰ τοῦ Ἁγίου Του Πνεύματος τὴν κοινωσίαν τῶν πιστῶν, τῶν ἡγιασμένων «ἐν τῷ αἵματι τῆς διαθήκης Αὐτοῦ», καὶ βασιλεύει ἐπὶ τῶν καρδιῶν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι ἐγνώρισαν ὅτι εὔρον εἰς Αὐτὸν τὴν σωτηρίαν.

Ἀνελήθη ὁ Κύριος σωματικῶς εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἀφήκεν ὀρφανούς ἐπὶ τῆς γῆς. Εἶναι μαζί μας «ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». Μᾶς ἔχει δώσει τὸν Παράκλητον,

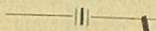
«Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοὺς πόσιν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ...» (Ἰωάν. 20, 12)

τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, «ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν», καὶ δι' αὐτοῦ μᾶς καθιστᾷ ἀνωτέρους τοῦ κόσμου καὶ ἰσχυροτέρους τῶν δυνάμεων τοῦ πονηροῦ. Σημεῖον δὲ πραγματικὸν τῆς μεταξύ μας παρουσίας Του καὶ ὡς ἀπτήν πληροφορίαν τῆς μεθ' ἡμῶν κοινωνίας Του μᾶς ἀφήκεν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ Μυστήριον τῶν Μυστηρίων, τὴν ἀγιωτάτην Εὐχαριστίαν τοῦ Σώματος Του καὶ τοῦ Αἵματός Του, καὶ μᾶς καλεῖ συνεχῶς διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του νὰ προσέλθωμεν καὶ νὰ ἐνωθῶμεν μαζί Του δι' αὐτῶν «μετὰ φόβου Θεοῦ πίστεως καὶ ἀγάπης». Τοιοῦτοτρόπως κάμνομεν τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον τῆς αἰωνίου ζωῆς πραγματικὸν συστατικὸν αὐτοῦ τούτου τοῦ θνητοῦ σώματός μας καὶ λαμβάνομεν τὴν βεβαιότητα τοῦ ἐμβολιασμοῦ μας μετὰ τὴν δύναμιν τῆς ἀθανασίας, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως ἀπέδειξε τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· «ὃ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα—εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς—ἐν ἐμοὶ μένει ἀγάθ' ἐν αὐτῷ».

★

Πῶς νὰ μὴ σκιρτᾷ, λοιπόν, ἀπὸ χαρὰν ἡ Ἐκκλησία τῶν πιστῶν διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, καὶ πῶς νὰ μὴ αἰσθάνωνται οἱ πιστοί, κατὰ τὴν ἔνδοξον αὐτὴν ἐπέτειον, ὅτι εἶναι ἱκανοὶ νὰ γίνουν θεοὶ καὶ αὐτοί, θεοὶ κατὰ χάριν, ὅπως ἠθέλησε νὰ τοὺς καταστήσῃ ὁ Χριστὸς, ὅπως ἀκριβῶς τοὺς ἠθέλεε καὶ ἡ δημιουργικὴ βουλή τοῦ Θεοῦ; Ἐὰν ὁ καθείς ἐξ ἡμῶν κάμῃ ἰδικὴν του τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, ἤδη καὶ ἀπὸ τὴν ζῶν αὐτὴν θὰ αἰσθανθῇ τὸν ἑαυτὸν του ἱκανόν, διὰ νὰ εἶναι ἄξιος καὶ τῆς ἄλλης ζωῆς.

E. G. M.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΤΑΞΙΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΑΤΟΠΑ

Ἡ θ. Εὐχαριστία εἰς τὴν...ντουλάπαν! — Κληρικὸσημα ἐντὸς Ἀρτοφορίου! — Ἄτοπος χρησιμοποίησις τῆς Ἀγ. Τράπεζης. — Ἀποθήκη ὑπὸ τὴν Ἀγ. Τράπεζαν! — Οἶκος Θεοῦ ἢ Λέσχη; — Εἴσοδος χωρὶς φελώνιον. — Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ τὸ Ἅγιον Μῦρον εἰς ἀναρμοδίους χεῖρας.

Μετὰ τὴν ἄδειαν τῶν καλῶν μου ἀναγνωστῶν καὶ πρὸς χαρὰν —εἶμαι βέβαιος— τῶν ὅσων ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ὀρθὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων, θὰ ἀπασχοληθῶ καὶ σήμερον μετὰ μερικὰ ἀπὸ τὰ παράξενα, ποὺ ἔχουν ὑποπέσει κατὰ καιροὺς εἰς τὴν ἀντίληψίν μου. Ἐχῶ δὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξῃ κανεὶς, ποὺ δὲν θὰ θελήσῃ νὰ τὰ προσέξῃ, ὥστε νὰ

«Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς· ὅτι ἦσαν τὸν Κύριόν μου καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν».

(Ἰωάν. 20, 13)

συμβάλλη ἕκαστος, τὸ κατὰ δύναμιν, εἰς τὴν ἐξάλειψιν αὐτῶν καὶ τῶν ὁμοίων των, μικρολεπτομερειῶν, ποὺ προκαλοῦν δυσχερεστοὺς ἐντυπώσεις καὶ ἐπιδροῦν κακῶς ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος τῶν πιστῶν.

— Ἄντελήφθην κάπου, ὅτι, ἐν ᾧ εἶναι κενὸν καὶ παραμένει ἀχρησιμοποίητον τὸ ἱερὸν Ἄρτοφόριον (πού, φυσικά, προορίζεται διὰ τὴν φύλαξιν τῆς θ. Εὐχαριστίας διὰ τὰς ἐκτάκτους ἀνάγκας τῶν πιστῶν), χρησιμοποιεῖται ἀντὶ Ἄρτοφορίου ἕνα μικρὸν κουτάκι, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον φυλάσσεται ὁ Ἅγιος Ἄρτος, καὶ τὸ κουτάκι αὐτὸ τοποθετεῖται μέσα εἰς μίαν... ντουλάπαν, ποὺ εὐρίσκεται εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα!... Δὲν ἐτόλμησα νὰ ἐρωτήσω καὶ νὰ μάθω τὸν λόγον αὐτοῦ τοῦ ἀτόπου, διότι δὲν ἤθελα νὰ φέρω εἰς δύσκολον θέσιν τὸν ὑπεύθυνον ἐφημέριον...

— Ἄλλοτε πάλιν, εἰς μίαν περιοδεῖαν μου, κάπου εἰς μίαν ἐπαρχίαν, εὐρήκα μέσα εἰς τὸ ἱερὸν Ἄρτοφόριον φυλαγμένα τὰ... Κληρικὸσημα, ποὺ ἐχρησιμοποιοῖ ὁ Ἐφημέριος τοῦ ναοῦ, διὰ τὰ πιστοποιητικὰ τῶν ἐνοριτῶν του!... Εἰς τὴν ἀπολογία του ὁ ὑπεύθυνος ἐδικαιολογήθη, ὅτι δὲν εἶχεν ἀσφαλέστερον μέρος, διὰ νὰ τὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν κλοπὴν!...

— Πολὺ συχνά, ἡ Ἅγια Τράπεζα χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ἀντὶ γραφείου, ὅπου κρατοῦν σημειώσεις· ἄλλοτε πάλιν γίνεται ἀπὸ μερικοὺς ταμεῖον, ὅπου ἀποθέτουσιν τὰ χρήματα, ποὺ τοὺς δίδουσι οἱ πιστοὶ· συνηθέστατα δέ, γίνεται καὶ... ἀποθήκη χαρτιῶν, βιβλίων, παλαιῶν ἢ καινούργιων εἰκονισμάτων, ἀμφίων κλπ., καὶ κάποτε χρησιμεύει διὰ νὰ ἀφίνουν τὸ καλυμμαύχι των ἢ τὰ γυαλιά των ἢ τὰ μανδήλια των οἱ κληρικοὶ μας!... Εἰς μερικοὺς, πολὺ δικαίως, αὐτὰ θὰ φαίνωνται ἀπίστευτα, ὁ ὑποφαινόμενος ὅμως θὰ ἤμπορουσε καὶ μὲ ὄρκον ἀκόμη νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι τὰ εἶδε ὅλα αὐτὰ μὲ τοὺς ἰδικούς του ὀφθαλμούς!...

— Εἰς πολλοὺς δὲν κάμνει ἐντύπωσιν τὸ ὅτι ἡ Ἅγια Τράπεζα χρησιμεύει πολλάκις διὰ νὰ σκεπάζῃ ὅτι ἄχρηστον ἔχει ὁ ναὸς ἢ ὁ ἱερεὺς. Καὶ ἔτσι, εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῆτε κάτω ἀπὸ τὴν Ἅγιαν Τράπεζαν παλαιὰ ἄχρηστα κανδήλια, σχισμένα καὶ λερωμένα καλυμμαύχια, παληόπανα διάφορα μαζί μὲ ἄλλα... σκουπίδια, καὶ κασσόνια κάποτε μὲ λαμπάδες κλπ. Καὶ δι' αὐτὸ ἔχει ἐπίσης προσωπικὴν αὐτοψίαν ὁ ὑποφαινόμενος.

«Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶ.»
(Ἰωάν. 20, 14)

—Σᾶς ἔτυχε ποτὲ νὰ περάσετε ἀπὸ μερικοὺς ναοὺς εἰς ὥραν, ποὺ δὲν τελεῖται καμμία ἀκολουθία, ἀλλὰ παρευρίσκονται, ὅμως, ἐκεῖ μέσα δύο ἱερεῖς ἢ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ νεωκόρος, ἢ μερικοὶ ἐπίτροποι, ἢ ὁ νεωκόρος καὶ κανένας γνωστὸς ἢ φίλος του; Δὲν ἀποκομίζετε τότε τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ οἶκος τοῦ Κυρίου γίνεται αἰθουσα λέσχης τὰς ὥρας αὐτάς; Καὶ ὅμως, ὁ ναὸς πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε «οἶκος προσευχῆς», διότι ποτὲ δὲν παύει νὰ εἶναι «οἶκος Θεοῦ». Μὲ κάθε θυσίαν πρέπει νὰ περιφρουρηθῇ ἡ ἱερότης τοῦ ναοῦ, ἢ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖται οὔτε μίαν στιγμὴν.

—Συνέβη νὰ παρευρεθῶ τελευταίως εἰς ἓνα ναὸν κατὰ τὴν τέλεισιν τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ μιᾶς Κυριακῆς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ποὺ μᾶς ἐπέρασε, καὶ παρετήρησα, ὅτι ὁ Ἱερεὺς ἔκαμεν εἴσοδον, χωρὶς νὰ φορέσῃ τὸ φελώνιον του. Δὲν γνωρίζω, ἂν αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς ἄλλους ναοὺς καὶ ἂν προέρχεται ἀπὸ καμμίαν παρεξηγημένην ἀντίληψιν περὶ ἀπλότητος τῶν τοιούτων ἡμιπενθίμων Ἑσπερινῶν. Γνωρίζω, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅτι, ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη τις ἀντίληψις, εἶναι τελείως ἐσφαλμένη καὶ ὅτι οὐδέποτε καὶ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ γίνῃ εἴσοδος ἄνευ φελωνίου. Ἐς σημειωθῇ, μάλιστα, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, ὅτι εἰς τοὺς Ἑσπερινούς, κατὰ τοὺς ὁποίους γίνεται εἴσοδος, ὁ Ἱερεὺς φορεῖ τὸ φελώνιον του ἀπὸ τῆς ὥρας, τοῦλάχιστον, τοῦ «Κύριε ἐκέκραξα», ὅτε θυμιᾷ, μὴ ὑπάρχοντος Διακόνου.

—Ἐπίσης παρετήρησα ἐπανειλημμένως, ὅτι πρὸς εὐκολίαν των μερικοὶ Ἱερεῖς δίδουν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν νεωκόρον ἢ εἰς ἓνα οἰονδήποτε ἐκκλησιαζόμενον, διὰ νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα, ὅταν — ὅπως νομίζουν — δὲν τὸ χρειάζονται πλέον κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των ἀπὸ τὰς λιτανείας κλπ. Τὸ ἴδιον γίνεται (καὶ ἐνώπιον μάλιστα τῶν ἐνδιαφερομένων πιστῶν) εἰς τοὺς γάμους καὶ εἰς τὰς βαπτίσεις. Εἰς τὰς τελευταίας δέ, γίνεται τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὸ δοχεῖον τοῦ Ἁγίου Μύρου. Εἶναι ἀνάγκη νὰ λεχθῇ, πόσον κακὴν ἐντύπωσιν κάμνουν αὐτὰ τὰ πράγματα εἰς τὸ ἐκκλησίασμα καὶ ὅτι, ἂν δὲν μαρτυροῦν ἀνευλάβειαν, φανερώθουν, ἐν τούτοις, τὴν «τσαπατσουλιάν» καὶ τὴν «κακομοιρίαν» μας;

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

«Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγείγεται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο».
(Α' Κορινθ. 15, 20)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδεο. κ. Ἀντωνόπουλον, Ἀγ. Μαρίναν : Ἐστάλησαν ζητηθέντα ἐξώφυλλα ταχικῶς **Αίδεο. Πετρόπουλον, Κομπηγάδι :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Διὰ τὸ Ὡρολόγιον εἰδοποιήθη τὸ λογιστήριον τῆς Ἀπ. Διακο- νίας γὰρ σὰς ἀποστείλῃ.— **Αίδεο. Εὔστ. Κόκκαλην, Τρίτσιον :** «Ἐφημέριος» ἀπεστάλη ταχικῶς.— **Σακελ. Σπ. Μπαμπασίκαν, Κοιτοπούλιον :** Χρή- ματα ἐλήφθησαν. Ἡ Ἀπ. Διακονία σὰς εὐχαριστεῖ θεομότατα δι' ἐνερ- γείας. Ἐνεγράφητε ἐκ νέου.— **Αίδεο. Ἀντ. Διῶσην, Κάτω Φανάριον :** «Ἐφημέριος» ἀπεστάλη.— **Αίδεο. Ἀγγ. Μαρμαρᾶν, Ζάκυνθον :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θεομότατα.— **Ἀρχιμ. Μ. Συρκαέσην, Φι- λιππιάδα :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Πρέπει ν' ἀποσταλοῦν συμπληρωματικῶς **δολ. 10.000.**— **Σακελλ. Δημ. Καββαδᾶν, Βλυχὸ Λευκάδος :** Χρήματα ἐλή- φθησαν. Ἐνεγράφησαν οἱ νέοι συνδρομηταὶ τοῦ οικογενειακοῦ. περιοδικοῦ «Τὸ Χαροῦμενο Σπίτι». Σὰς συγχαίρομεν δι' ἐνεργείας.— **Αίδεο. Μπερτουκλήν, Ἀρραβωνίταν :** Λιευγράφησαν.— **Αίδεο. Β. Παπαδόπου- λον, Μικρὰν Δόξαν :** Ἐνεγράφητε. Ἡ Διοικ. τοῦ περιοδικοῦ σὰς εὐχαρι- στεῖ.— **Αίδεο. Παπαϊωάννου, Εἰδομένην :** Ἐνεγράφησαν οἱ νέοι συνδρομη- ται εἰς «Τὸ Χαροῦμενο Σπίτι». Σὰς συγχαίρομεν θεομότατα δι' ἐνεργείας.— **Αίδεο. Ἀντ. Χαλιάνην, Πολύσιον :** Ἐνεγράφητε.— **Αίδεο. Ρου- πακιώτην, Λευκάδα :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Συγχαίρομεν θεομότατα. Ἐγέ- νοντο καὶ ὄσα ἀναφέρονται εἰς τὸ γράμμα σας.— **Οἶκον. Σπ. Μητρού- σην, Ἀγιάν :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θεομότατα. Ἐγένοντο αἱ διαγραφαί.— **Αίδεο. Γ. Ζωγανᾶν, Καραβόμυλον :** Ἐγένετο ἡ διόρθω- σις.— **Αίδεο. Ἀγγ. Μπαντόναν, Λιοδώραν :** Ἐνεγράφητε. Εἰδοποιήθη σχετικῶς ἡ Διοικ. τῆς «Ἐκκλησίας». Ἀπεστάλησαν βοηθητικὰ βιβλία. Ἐγέ- νοντο αἱ μεταβολαί.— **Αίδεο. Θ. Νίτσιον, Κηπουροί :** Χρήματα ἐλήφθη- σαν, διαγραφαί ἐγένοντο. Εὐχαριστοῦμεν θεομότατα δι' ἐνεργείας.— **Ἴερωμ. Εὐγ. Φιλοθεΐτην, Ἄγιον Ὄρος :** Ἀπεστάλησαν 2 τόμοι «Ἐφημερίου».— **Αίδεο. Μόραλλην, Ν. Καλλικράτειαν :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαρι- στοῦμεν θεομότατα.— **Ἀρχιμ. Στ. Ματακούλιαν, Ἐνταῦθα :** Λιευγράφη- τὸ περιοδικὸν «Πίστις».— **Αίδεο. Στ. Κοντιόβαν, Γραμματικὸν :** Σὰς ἀπε- στέλλετο εἰς διπλοῦν, διότι ὑπῆρχε διπλὴ ἐγγραφή. Πάντως ἐτακτοποιήθη. Ἀναμένομεν ἀπάντησιν.— **Αίδεο. Δ. Δευτεράσον, Πλαγιά Ἐρύσσου :** Συν- δρομὴ σας ἐλήφθη.— **Αίδεο. Μ. Σαραντίδην, Παλαιά :** Ἐγένοντο τὰ δέοντα ἐπὶ τῆς ἀπὸ 18-2-53 ἐπιστολῆς σας.— **Αίδεο. Κ. Μενούνου, Ἀ- κκράτα :** Ὁ τόμος «Ἐφημερίου» ἐστάλη. Ἡ δευτέρα φωτογραφία θὰ δημο- σιευθῆ ἐν καιρῷ.— **Αίδεο. Π. Γεωργαλῆν, Βέρβαινα :** Ἀπεστάλη ὁ τό-μος.— **Αίδεο. Ν. Παπαδημητρίου, Ἀρωνιάδα :** Ἀπεστάλη «Ὁ Ἐφημέριος».— **Αίδεο. Σωτ. Ντολάκον, Ἀργίδια :** Ἀπεστάλη «Ὁ Ἐφημέριος».— **Οἶκον. Νικ. Τρικούλην, Χώραν Καλύμνου :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θεομότατα δι' ἐνεργείας σας.— **Αίδεο. Κ. Γαλλιῶταν, Ἀ- θανάτην :** Ζητοῦμεν συγγνώμην. Κατεχωρίσθησαν μετὰ τὸ γράμμα σας.— **Αίδεο. Μ. Κορφατίτην, Κοιλίωμενο Ζάκυνθον :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐ- χαριστοῦμεν.— **Αίδεο. Ν. Μανθαῖον, Νιγρίταν :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αίδεο. κ. Βουδούρην, Κοντιέικα Σάμου :** Χρήματα ἐλή- φθησαν. Οἱ ζητοῦντες διαγραφὴν ἐτακτοποιήθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θεομό- τατα δι' ἐνεργείας σας.— **Αίδεο. Γ. Ροντήρην, Πλάτανον Ναυπακτίας :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αίδεο. Χ. Μποσομπορέλην, Κοι- τοπούλιον :** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θεομότατα δι' ἐνεργείας σας.— **Αίδεο. Ἀρχ. Ἐπίτροπον Ν. Ζίχνης :** Ἐνεγράφη ἡ «Χρ. Ἐστία» εἰς τὸ οἶκον. περιοδικόν.— **Αίδεο. Κ. Θεοδώρου, Τήνον :** Χρήματα ἐλή-

φθησαν. Ἐγένοντο τὰ σημειούμενα εἰς τὸ γράμμα σας. Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα.— **Αἶδες. Ἀθαν. Ρούκαλην**, Φλώριαν: Ἄπαντα ἐτακτοποιήθησαν. Συγχαίρομεν θερμότατα δι' ἐνεργείας σας.— **Αἶδες. Γ. Τσιχάκην, Ν. Μηχανιώνα**: Ἐγένετο ἡ διόρθωσις.— **Πρωτοπρεσβ. Ἀ. Παπαθανασίου, Μουρέλι**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐνεγράφητε.— **Οἶκον. Ἀλ. Μακράκην, Γεράκιον**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐνεγράφητε.— **Αἶδες. Γ. Γκλαβᾶν, Ἀποστόλου**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Περιοδικὸν ἀπεστάλη ἐκ νέου.— **Αἶδες. Π. Γκατζῆν, Τρικοκηροί**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Συγχαίρομεν θερμότατα δι' ἐνεργείας.— **Αἶδες. Χ. Παππᾶν, Παλαιογιάννινα**: Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα δι' ἐνεργείας σας.— **Αἶδες. Β. Βαλῆν, Λέκκα**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις.— **Αἶδες. Σ. Ντολόπουλον, Δραγασιά**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐνεγράφητε. Συγχαίρομεν θερμότατα δι' ἐνεργείας σας.— **Αρχιμ. Ν. Σαραντινόν, Σίφρον**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα.— **Αἶδες. Ἰ. Καραντινόν, Λάγγα**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδες. Χ. Ἀνδρέου, Ἄνω Ἀρβανίτες-Σάμου**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδες. Ἐφημέριον Δακίθρας, Κεφαλληνίαν**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Συγχαίρομεν θερμότατα δι' ἐνεργείας σας.— **Αἶδες. Θεοφ. Θεοφάνην, Ἄγ. Κωνσταντίνου Σάμου**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Συγχαίρομεν θερμότατα δι' ἐνεργείας σας.— **Αἶδες. Κ. Παπαματθαίου, Καστανέα**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα.— **Αἶδες. Ε. Περράκην, Πλατεῖαν Τήνου**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις. Συγχαίρομεν.— **Αἶδες. Σ. Ἐλευθεριάδην, Ἱερισόν**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐνεγράφησαν ἀπὸ 1-1-53. Συγχαίρομεν θερμότατα δι' ἐνεργείας.— **Αἶδες. Σ. Ραμανδάκην, Καρόχωρα**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Τὰ λοιπὰ ἐλήφθησαν ἐπ' ὄντιν. Συγχαίρομεν.— **Ἱερομ. Ἰ. Κατωγᾶν, Μοῆν Παναχράντου Ἄνδρου**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐνεγράφητε ἀπὸ 1-1-53.— **Αἶδες. Ἀθ. Γιατζῆν, Θεοβλκην**: Ἐνεγράφη. Συγχαίρομεν θερμότατα.— **Αἶδες. Σ. Μπούρην, Βυτίαν**: Ἐνεγράφητε ἀπὸ 1-1-53. Συγχαίρομεν.— **Αἶδες. Ἰ. Μακροῆν, Λιθοβοῦνιον**: Γραμματῶσημα ἐλήφθησαν, λογαριασμός σας ἐτακτοποιήθη.— **Αἶδες. Δημ. Παπακώσταν, Μεγαλόχαρην Ἀοῆς**: Ἐλήφθη ἀντίτιμον «Ὁρολογίου», ἀπεστάλη δὲ καὶ ἡ «Μ. Ἐβδομάς».— **Αἶδες. Ἰ. Πεταλᾶν, Σουφλίον**: Χρήματα ἐλήφθησαν καὶ ἐτακτοποιήθησαν. Μεταβολαὶ κλπ. ἐλήφθησαν ἐπ' ὄντιν.— **Αἶδες. Χαρ. Σταμούλαν, Δράκαιναν Σάμου**: «Ὁ Ἐφημέριος» ἀπεστάλη διὰ τὴν ἄλλην ἀπάντησιν περιμένετε ὀλίγον καὶ θὰ λάβετε.— **Αἶδες. Ἐδοτ. Παπαχαρτοφύλην**: Εὐχαριστοῦμεν καὶ συγχαίρομεν διὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας ἐπεὶ τοῦ οἴκογ. περιοδικῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσα σημειώσετε ἐτακτοποιήθησαν.— **Αἶδες. Οἶκον. Ἀθαν. Παπαευσταθίου, Σκόπελον**: Χρήματα ἐλήφθησαν, ἐγένοντο δὲ καὶ αἱ δέουσαι μεταβολαί. Συγχαίρομεν θερμότατα.— **Αἶδες. Βασ. Ζατσόπουλον, Ἀναργύρου**: Σὰς ἀπεστάλησαν τὰ τεύχη 11 καὶ 12 τοῦ οἴκογ. περιοδικῆς «Τὸ Χαρ. Σπίτιν».— **Αἶδες. Γ. Παπαδόπουλον, Μῆλα Μεσσηνίας**: Ἐνεγράφητε χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν καὶ συγχαίρομεν.— **Αἶδες. Π. Ζατιεράκην, Μαρμακῆσον Λασηθίου**: Ἡ «Παρακλητικὴ» στοιχίζει δρχ. 180.000, τὸ «Πεντηκοστήριον» δρχ. 160.000, ὁ «Ἀπόστολος» δρχ. 45.000 καὶ ἡ σειρά τῶν «Μηναίων» δρχ. 360.000.— **Αἶδες. Γεώργ. Πανταζῆν, Σφενδάμην**: Ἡ «Θ. Λειτουργία» ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς εἰς τὸ οἶκογ. περιοδικὸν ἐνεγράφητε ἀπὸ 1-1-53. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τοὺς καλοὺς σας λόγους.— **Αἶδες. Παν. Χιώτην, Μυτιλήν**: Ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς 10 «Ἀκολουθίαι τῆς Μ. Ἐβδομάδος».— **Αἶδες. Π. Πανταζάνου, Ἀστέριον**: Ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς δλα τὰ ζητηθέντα βιβλία.— **Αἶδες. Φίλ. Χρυσόχοον, Μυτιληνιοῦς**: Ἀπεστάλη ἡ «Μ. Ἐβδομάς».— **Αἶδες. Πρωτοπρ. Σπυρ. Ποντικέλλην, Νεοχώριον**: Ἀ-

πεστάλησαν ἅπαντα. — *Αἶδες. Γεώργ. Παπακωνσταντίνου, Δολιανά :* Ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. — *Αἶδες. Στυλ. Φωτίου, Δράζιον :* Ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. — *Αἶδες. Νικ. Κλώντζαν, Ἱεράπετρα :* Σᾶς ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς ἢ «*Μ. Ἑβδομάς*». — *Αἶδες. Ἰωάν. Τσαγκαράκη, Σακτούρια :* Ἐυχαριστοῦμεν διὰ τοὺς ἐνθαρρυντικούς σας λόγους. Ἐγένοντο αἱ σημειούμεναι μεταβολαὶ εἰς τὰς συνδρομὰς τοῦ οἴκου. περιοδικοῦ. — *Αἶδες. Ἄν. Σάνθην, Λαμίας :* Ἐγένετο ἡ διόρθωσις. — *Αἶδες. Οἶκον. Ν. Πατσούλην, Μαραθόκαμπον :* Χρήματα ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δὲ τὰ ζητηθέντα τεύχη τοῦ οἴκου. περιοδικοῦ. — *Αἶδες. Οἶκον. Γεώργ. Καστανιᾶν, Κάσον καὶ Αἶδες. Ἄθαν. Λίτσαν, Μελά :* Συνδρομαὶ σας τοῦ οἴκου. περιοδικοῦ ἐλήφθησαν. — *Αἶδες. Κων. Σαγανᾶν, Κεχρισιά καὶ Αἶδες. Ἄντ. Βασιλάκη, Ἀρμάχα :* Περιοδικὰ ἀπεστάλησαν. — *Ἱερομ. Π. Παπαδάκη, Ἱ. Μονὴν Ζωοδ. Πηγῆς :* *Αἶδες. Κων. Παπαϊωάννου, Ἰστιάϊαν :* *Αἶδες. Οἶκον. Μιχ. Κανακάρη, Λιμένα Βαθέος :* *Ἱερομ. Γρηγόριον. Ἄγ. Ὅρος :* *Αἶδες. Σακελλ. Σπυρ. Ἀλιπράντην, Λεύκας Πάρου :* *Αἶδες. Χρ. Παπαχρήστου, Νεοχώριον :* *Αἶδες. Σπ. Γρηγορόπουλον, Ἁγίους Δέκα :* *Αἶδες. Παν. Παναγιωτουνάκον, Μαλτινα καὶ κ. Ἐδστ. Δεβαντέζον, Πλαγιά Μυτιλήνης :* Σᾶς ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς «*Ὁ Ἐφημέριος*».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται ὅλοι οἱ ἀναγνώσται τοῦ «*Ἐφημερίου*», ὅπως ἀνακοινώσωσιν ἡμῖν πᾶσαν σκέψιν των σχετικὴν πρὸς τὸ περιεχόμενόν του, καθὼς καὶ τὰς γνώμας των ἐπὶ τῶν διγομένων ὑπ' αὐτοῦ θεμάτων.

Παρακαλοῦνται οἱ δυνάμενοι νὰ γράφουν ὅπως ἀποστέλουν συνεργασίαν διὰ τὸν «*Ἐφημέριον*».

Γλῶσσα τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι ἡ ἀπλῆ καθαρεύουσα.

Τὰ χειρόγραφα δέον νὰ εἶναι ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον ὄψεως τοῦ χάρτου γεγραμμένα. Δημοσιεύόμενα ἢ ὄχι δὲν ἐπιστρέφονται.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «*Ἐφημέριον*» ἀπευθυντέον: Πρὸς τὸν *Αἶδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἑμμ. Γ. Μυτιληναῖον, Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰαίου 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).*
Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου : *Τιμολ. Ρούτσης, Ἰω. Ἀποστόλου 4.*